

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra mezinárodních vztahů

Bakalářská práce

2020

Marie Kozáková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra mezinárodních vztahů

**Role Europolu a EMSC v řešení migrační krize ve
Středozemním moři**

Bakalářská práce

Autor práce: Marie Kozáková

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Ditrych, M.Phil., Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Bibliografický záznam

KOZÁKOVÁ, Marie. *Role Europolu a EMSC v řešení migrační krize ve Středozemním moři*. Praha, 2020. 53 stran. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra mezinárodních vztahů. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Ondřej Ditrych, M.Phil., Ph.D.

Abstrakt

Tato bakalářská práce pojednává o roli Europolu a EMSC v řešení migrační krize ve Středozemním moři. V důsledku zvýšeného počtu příchozích migrantů do Evropy také vzrostla míra kriminality, a to převážně převaděčství nelegálních migrantů, což vyžadovalo rychlé a efektivní jednání ze strany evropských institucí a agentur. V práci je využita teorie nového institucionalismu, která v sobě odráží zájem o studium institucí, které mají významný vliv na formování postojů a chování institucionálních aktérů. Cílem je zjistit, jak probíhala institucionalizace v rámci evropských aktérů v reakci na migrační krizi od roku 2015 do roku 2019. Součástí této institucionalizace jsou politické debaty unijních činitelů nebo dokumenty vydané Evropskou komisí, které přispěly k reorganizaci v rámci Europolu a vzniku nových platform. Analýzou těchto kroků má práce za cíl představit, jakou roli zastávají jednotlivé institucionální prvky v řešení kriminálních aktivit spojených s nelegální migrací a jakým způsobem mají zajišťovat bezpečnost v evropském prostoru.

Abstract

This bachelor thesis deals with the role of Europol and the EMSC in solving the migration crisis in the Mediterranean. As a result of the rising number of migrants arriving to Europe, crime rate has increased, mainly smuggling of illegal migrants, which required swift and effective actions by European institutions and agencies. This study uses the theory of new institutionalism which reflects the interest in the study of institutions that have a significant impact on formation of attitudes and behavior of institutional stakeholders. The aim is to analyze the process of institutionalization among the European stakeholders in response to the migration crisis from 2015 till 2019. The process of institutionalization includes political debates by EU officials and documents issued by the European Commission that have contributed to the reorganization within Europol and emergence of new platforms. By analyzing

these individual steps, the thesis aims to present the role of individual institutional elements in dealing with criminal activities related to illegal migration and how these elements ensure security within the European area.

Klíčová slova

migrační krize, nelegální migrace, pašeráctví, Evropská unie, Europol, Evropské středisko pro boj proti převaděčství, institucionalizace

Keywords

migration crisis, irregular migration, migrant smuggling, European Union, Europol, European Migrant Smuggling Centre, institutionalization

Rozsah práce: 91 750 znaků (včetně mezer)

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 21. května 2020

Marie Kozáková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce PhDr. Ondřeji Ditrychovi, M.Phil., Ph.D. za čas, který mi věnoval, jeho odborné rady a vstřícnost během konzultací.

Obsah

SEZNAM ZKRATEK	2
ÚVOD	3
1. TEORIE, CÍL PRÁCE (VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY), METODOLOGICKÝ RÁMEC	5
1. 1 TEORIE NOVÉHO INSTITUCIONALISMU	5
1. 1. 1. <i>Dělení nového institucionalismu</i>	7
1. 2 CÍL PRÁCE, VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	9
1. 3 METODOLOGIE.....	11
1. 3. 1 <i>Případová studie</i>	11
1. 3. 2 <i>Process tracing</i>	12
1. 4 EVROPSKÉ AGENTURY A EUROPOL	15
2. MIGRAČNÍ KRIZE VE STŘEDOZEMNÍM MOŘI	17
2. 1 POČÁTKY MIGRAČNÍ KRIZE	17
2. 2 POHLED NA MIGRACI Z INSTITUCIONÁLNÍHO HLEDISKA	19
3. ROLE EUROPOLU A EMSC V ŘEŠENÍ MIGRAČNÍ KRIZE	21
3. 1 VZNIK JOT MARE	21
3. 2 EVROPSKÝ PROGRAM PRO MIGRACI	22
3. 3 AKČNÍ PLÁN EU PROTI PAŠOVÁNÍ MIGRANTŮ 2015 – 2020	24
3. 4 VZNIK EMSC.....	25
3. 4. 1 <i>Struktura EMSC</i>	26
3. 4. 2 <i>První rok fungování EMSC (2016)</i>	29
3. 4. 3 <i>Druhý rok fungování (2017)</i>	30
3. 4. 4 <i>Třetí rok fungování (2018)</i>	32
3. 4. 5 <i>Vznik JLT-MS</i>	33
4. SHRNUTÍ A APLIKACE TEORIE NOVÉHO INSTITUCIONALISMU	35
4. 1. HISTORICKÝ INSTITUCIONALISMUS.....	35
4. 2 RACIONALISTICKÝ INSTITUCIONALISMUS.....	36
4. 3 ZDŮRAZNĚNÍ ROLE EUROPOLU A EMSC.....	39
ZÁVĚR	41
SUMMARY	43
POUŽITÁ LITERATURA	44
TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	49
PŘÍLOHY	53

Seznam zkratek

CEPOL	Evropská policejní akademie (Collège Européen de Police)
EASO	Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (European Asylum Support Office)
EMSC	Evropské středisko pro boj proti převaděčství (European Migrant Smuggling Centre)
EPE	Europol Platform for Experts
ESOCC	Evropské centrum pro závažné organizované trestné činnosti (European Organised Crime Centre)
EU	Evropská unie
EUBAM	EU Border Assistance Mission
EUNAVFOR MED	EU Naval Force Mediterranean
EURTF	Regionální pracovní skupiny EU (EU Regional Task Force)
ICH	Informační středisko (Information Clearing House)
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci (International Organization for Migration)
IRU	Jednotka pro oznamování internetového obsahu (Internet Referral Unit)
JHA agencies	Agentury v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (Justice and Home Affairs agencies)
JLT-MS	Společná styčná pracovní skupina v oblasti pašování migrantů (Joint Liaison Task Force - Migrant Smuggling)
JIT	Společný vyšetřovací tým (Joint Investigation Team)
JOT	Společný operační tým (Joint Operational Team)
OSN	Organizace spojených národů
SBOP	Společné a bezpečnostní obranná politika
SIENA	Aplikace pro bezpečnou výměnu informací (The Secure Information Exchange Network Application)
UNHCR	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)

Úvod

Problematika týkající se migrace je již několik let velmi diskutovaným tématem v rámci unijních debat i v utváření politik jednotlivých států v Evropě. Kromě politiky však ovlivňuje i ekonomické a sociální faktory a jejich dopady v naší společnosti. Dříve byla nelegální migrace řešena převážně jednotlivě v každém státě, avšak s narůstajícím počtem příchozích migrantů a s vrcholem migrační krize bylo zapotřebí jednat na evropské unijní úrovni a posílit kapacity pro řešení kriminálních činností spojených s nelegální migrací. Právě od tohoto okamžiku začíná být vyzdvihována funkce Europolu, tedy evropského policejního úřadu, který má v celé problematice nepostradatelnou roli. Díky posilování jeho pravomocí v rámci politiky evropských činitelů se začaly v jeho struktuře odehrávat reorganizační změny, mezi které můžeme zařadit např. vznik Evropského střediska pro boj proti převaděčství („*European Migrant Smuggling Centre*“, dále jen EMSC). EMSC se pak specializuje přímo na vyšetřování případů s nelegální migrací a monitoruje tři hlavní cesty do Evropy – západní, centrální a východní středomořskou, které nejvíc zasahují Španělsko, Itálii a Řecko, a nadále sleduje pohyb migrantů do dalších států. Velký důraz je také kladen na intenzivní spolupráci s dalšími agenturami a institucemi EU, členskými státy, ale i dalšími partnery mimo rámec EU.

Hlavním tématem bakalářské práce je tedy Europol a EMSC a jejich role při řešení migrační krize ve Středozemním moři od roku 2015 do roku 2019. Práce bude rozdělena celkem do čtyř kapitol, kdy první dvě budou teoretické a zbylé dvě pak představí vlastní analýzu.

První kapitola vymezí teorii nového institucionalismu, která podle mého názoru dokáže vhodně vysvětlit vývoj institucionálních změn v diskutovaných evropských jednotkách. Je jednou z teorií mezinárodních vztahů, která může být použita v rámci diskuze o charakteru evropské integrace a odpovídá nám na otázky spojené s průběhem europeizace. Z hlediska metodologie bude bakalářská práce koncipována jako případová studie s využitím metody process tracing (sledování procesu), což bude také představeno v první kapitole společně ještě s vymezením cílů a stanovením výzkumné otázky a hypotéz. V druhé kapitole stručně popíši migraci a migrační krizi jako takovou. Dále se také budu krátce věnovat pohledu na migraci z institucionálního hlediska, abych představila stručnou historii vývoje evropských institucí v reakci na změny v rámci migrační politiky. V další kapitole už se budu věnovat samotné případové studii, tedy analýze řešení ilegální migrace ve Středozemním moři z pohledu Europolu a EMSC. Zaměřím se na postupný vývoj, který podnítl mnoho institucionálních změn, které se v souvislosti s vyvíjející se situací odehrály. Mezi to patří např. vznik Společného operačního týmu Mare („*Joint Investigation Team*“, dále jen JOT Mare) a dalších

pracovních skupin či platforem. Dále to byly politické diskuze, na základě kterých začaly být vydávány nejrůznější dokumenty či prohlášení ze strany EU. Ty zdůrazňují nutnost okamžitých řešení v rámci udržení bezpečnosti v Evropě před kriminálními aktivitami spojenými s nelegální migrací. Všechny tyto aspekty budou popsány podrobněji právě ve třetí kapitole.

Cílem práce je určit způsoby, jakými migrační krize ovlivnila evropské aktéry, konkrétně Europol a EMSC. Budu se tedy snažit analyzovat události a zásadní faktory, které vedly ke vzniku EMSC a jeho následnému vývoji, což shrnu v poslední kapitole. Zároveň se také pokusím popsat, jakou roli Europol a jeho migrační centrum zastávají a jakým způsobem se zapojují do evropského politického dění.

Jedním z důvodů, proč jsem si vybrala právě toto téma, bylo i to, že jsem měla možnost pracovat v Europolu a konkrétně v EMSC jako stážistka od července do prosince roku 2019. Mohla jsem tak pozorovat evropské autority a specialisty přímo při jejich práci, a to mi dalo jedinečnost příležitosti nahlédnout do fungování Europolu a jeho jednotlivých oddělení více do hloubky. V práci budu kromě odborné literatury využívat i oficiální stránky Europolu, kde lze nalézt mnoho potřebných informací a také pravidelné zprávy a roční reporty shrnující činnost migračního centra. Také bych chtěla využít znalostí, které jsem během stáže měla možnost získat. Součástí toho bude i několik rozhovorů se zaměstnanci Europolu, a to konkrétně s vedoucím oddělení EMSC, vedoucím týmu Mare, vedoucím strategického týmu nebo s jedním z analytiků migračního centra. Věřím, že právě tyto rozhovory mohou pomoci k ještě lepšímu porozumění celé problematice a umožní praktičtější náhled na řešenou situaci.

1. Teorie, cíl práce (výzkumné otázky a hypotézy), metodologický rámec

1. 1 Teorie nového institucionalismu

Z teoretického hlediska bude práce ukotvena v teorii nového institucionalismu, která je jednou z teorií mezinárodních vztahů, a tak může být použita v rámci diskuze o charakteru evropské integrace. Díky této teorii lze odpovědět na otázky spojené s průběhem europeizace¹. V rámci výzkumu europeizace byla v první fázi jako nezávislá proměnná považována evropská integrace jako faktor vysvětlující domácí výstupy a změny. Pro přesnější definici kauzálního řetězce se stalo zahrnutí mechanismů odvozených od nového institucionalismu.² Důležité je také zmínit, že pod pojmem „instituce“ tato teorie zahrnuje poměrně širokou škálu uskupení a aktérů, a to např. orgány EU, mezinárodní organizace, mezinárodní režimy, dokumenty a nařízení nebo byrokratickou strukturu.³

Od osmdesátých let minulého století v rámci procesu evropské integrace dochází ke změnám ve fungování evropských institucí a obnovuje se zájem o studium jejich rolí, fungování a vnitřní organizaci. Tyto přístupy, které se v této době objevují, nazýváme právě jako nový institucionalismus, nebo také neoinstitucionalismus. Na to se váže hlavní myšlenka tohoto přístupu, a to že pro pochopení fungování mezinárodních vztahů a politických souvislostí je klíčová analýza institucí.⁴ Název nový institucionalismus nám také napovídá, že již před ním musela vzniknout jeho starší verze. Starý institucionalismus se vyvíjel od druhé poloviny 19. století, kdy myšlení starých institucionalistů představovalo základ politické vědy a právě oni přišli s hlavní myšlenkou toho, že kořenem politické vědy je studium institucí.⁵ Starý institucionalismus je sice důležitý pro celý budoucí vývoj této teorie, není však vnímán jako ucelená teorie a dost často mu bývá přiřazována pouze deskriptivní funkce.⁶ Starý institucionalismus vnímal instituce mnohem úžeji než jeho novější forma a zabýval se více výzkumem jejich struktury a formálních pravidel, která mají vliv pouze na postoje jedinců pohybujících se v rámci daných institucí, stejně tak jako jejich normy a hodnoty. Starý

¹ Působení evropských integračních procesů a jejich dopad a vliv v rámci států EU.

² PORUBA, Jan. Nový institucionalismus ve výzkumu europeizace: pozitivistická nebo vědecko-realistická metateoretická syntéza? *Současná Evropa*. 2014, 2014(2), s. 4-5.

³ KRATOCHVÍL, Petr. Nový institucionalismus. *Teorie evropské integrace*. Praha: Portál, 2008, s. 136. ISBN 978-80-7367-467-0.

⁴ Tamtéž, s. 131 a 133.

⁵ PETERS, B. Guy. Institutionalisms old and new. *Institutional Theory in Political Science: The New Institutionalism*. 4. Cheltenham: Edward Edgar, 2019, s. 1. ISBN 978-178643-792-1.

⁶ RHODES, R. A. W. Old Institutionalisms an Overview. *The Oxford Handbook of Political Science* [online]. 2013 [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199604456.001.0001/oxfordhb-9780199604456-e-007>

institucionalismus se vyvíjel i v dalších desetiletích a dominoval prakticky až do padesátých let minulého století, nicméně ale po čase začal čelit silné konkurenci ze strany nově vznikajících modernějších směrů.⁷ V období po Druhé světové válce se disciplína a směr politické vědy začal odklánět od základního institucionalistického tvrzení ve prospěch teoretických přístupů založených na více individualistickém předpokladu, a to třeba např. behaviorismu a relativismu. Oba tyto přístupy předpokládají, že jednotlivci jednají samostatně a jejich chování je založeno buď na sociálně-psychologických prvcích, nebo na racionálních výpočtech jejich osobní využitelnosti. V žádné z těchto teorií nejsou jednotlivci nijak znatelně ovlivněni formálními ani neformálními institucemi a dělají politická rozhodnutí na základě jejich individuálního rozhodnutí. Tyto dvě koncepce považovaly instituce jen za nezbytně nutné prostředí pro sdružování individuálních preferencí a zájmů.⁸ Díky úspěšné protireformaci, která začala v osmdesátých letech 20. století, se znova vracíme k otázkám spojeným s důležitostí institucí a rolím, které zastávají ve veřejném sektoru. Jako reakce proti behaviorismu dochází k obnovení institucionalismu, který se dále vyvíjí a je obohacen o řadu nových teoretických a empirických směrů.⁹ Jeho nová podoba v sobě nese rysy staršího přístupu porozumění politiky a oba spojuje hlavně vnímání důležitosti institucí, avšak jinak jsou v mnoha ohledech tyto teorie odlišné. Hlavní rozdíly mezi nimi se týkají otázek, které se ptají např. po hlavním významu institucí nebo vlivu institucí na státy a naopak.¹⁰

Za hlavní teoretiky a „otce“ nového institucionalismu mohou být považováni politologové James March a Johan Olsen, kteří ho také jako první pojmenovali ve své publikaci *Nový institucionalismus: organizační faktory v politickém životě* („*The New Institutionalism: Organizational Factors in Political Life*“) z roku 1984. Na základě jejich práce také dochází ke změně směru zaměření tehdejší politické vědy. March a Olsen ve své práci tvrdí, že politická věda a některé další společenské vědy se odchyľují od jejich teoretického a konceptuálního pojetí, což by časem mohlo ohrozit důraz na politické hodnoty. Domnívali se, že tyto hodnoty začaly být nahrazovány individualistickými předpoklady, které nejsou dostatečně schopné řešit nejdůležitější otázky politického života tím, že nedokáží integrovat individuální jednání se základními normativními předpoklady. Z tohoto důvodu byly instituce označeny jako klíčové

⁷ LOWNDES, Vivien: Institutionalism. In: MARSH, David; STOKER, Gerry (eds). *Theory and Methods in Political Science*. 2. vyd. New York: Palgrave, 2002. s. 97.

⁸ PETERS, B. Guy. Institutionalisms old and new. *Institutional Theory in Political Science: The New Institutionalism*. 4. Cheltenham: Edward Edgar, 2019, s. 1-2. ISBN 978-178643-792-1.

⁹ Tamtéž, s. 1.

¹⁰ KRATOCHVÍL, Petr. Nový institucionalismus. *Teorie evropské integrace*. Praha: Portál, 2008, s. 134 - 135. ISBN 978-80-7367-467-0.

při formování politického chování.¹¹ March a Olsen pojímají instituci jako soubor norem, pravidel, významů a zejména zavedených forem fungování, díky nimž je pak formováno chování a postoje jedince.¹² Zároveň tvrdí, že politický prostor není ovlivněn pouze sociálními a ekonomickými podmínkami, ale také uspořádáním politických institucí, kterým nový institucionalismus přikládá více autonomní roli.¹³ Přidává také k tradičním institucím i podrobnější studium formálního ustanovení a organizační struktury a obecně se dá říci, že se mnohem více zabývá neformálními zvyklostmi politického života. Ty mohou nemalou měrou ovlivňovat chování aktérů a mají nezanedbatelný vliv na fungování institucí a potenciál ovlivnit chování jedinců v nich.¹⁴

1. 1. 1. Dělení nového institucionalismu

V rámci této teorie existují tři odlišné základní směry, které definovali Peter A. Hall a Rosemary C. R. Taylor ve své publikaci *Political Science and the Three New Institutionalisms*¹⁵ z roku 1996. Tyto tři jednotlivé školy se vyvíjely nezávisle na sobě a jsou jimi institucionalismus racionalistický, sociologický (konstruktivistický) a historický.¹⁶

Racionalistický institucionalismus vychází z předpokladu, že aktéři racionálně uvažují o svých rozhodnutích a volí variantu, která bude pro dosažení jejich cílů nejvhodnější. Podstatnou otázkou však je to, jak překonat problémy spojené s kolektivním rozhodováním a jednáním, jelikož pro existenci několika různých variant spolupráce se aktéři mnohdy nedokáží sjednotit na žádné z nich. Dalším problémem může být situace, kdy si sice spolupráci nejdříve dohodnou, ale později ji jeden z aktérů poruší. Právě v této situaci jsou instituce základním nástrojem, jak oba problémy racionálně odstranit.¹⁷ Racionální institucionalisté tak berou instituce jako nositele souboru pravidel rozhodování, které omezují sobecké zájmy jednotlivých politických aktérů. Zde můžeme sledovat logiku výhodnosti, která definuje aktéry jako racionální, cílevědomé, na výsledek orientované a využívající zdroje k maximalizaci svého

¹¹ PETERS, B. Guy. The roots of the new institutionalism: „Normative institutionalism“. *Institutional Theory in Political Science: The New Institutionalism*. 4. Cheltenham: Edward Edgar, 2019, s. 30. ISBN 978-178643-792-1.

¹² MARCH, James G.; OLSEN, Johan P. Rediscovering Institutions. The Organizational Basis of Politics. New York: Free Press, 1989. s. 21-26.

¹³ MARCH, James G.; OLSEN, Johan P. The New Institutionalism: Organizational Factors in Political Life. *The American Political Science Review*. 1984, vol. 78, no. 3. s. 738.

¹⁴ KRATOCHVÍL, Petr. Nový institucionalismus. *Teorie evropské integrace*. Praha: Portál, 2008, s. 134 - 135. ISBN 978-80-7367-467-0.

¹⁵ Politická věda a tři typy nového institucionalismu

¹⁶ HALL, Peter A. a Rosemary C. R. TAYLOR. Political Science and the Three New Institutionalisms. *Political Studies*[online]. 1996, XLIV, 936 [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: https://www.mpifg.de/pu/mpifg_dp/dp96-6.pdf

¹⁷ KRATOCHVÍL, Petr. Nový institucionalismus. *Teorie evropské integrace*. Praha: Portál, 2008, s. 137. ISBN 978-80-7367-467-0.

užitku na základě pevně daných a fixovaných preferencí.¹⁸ V rámci tohoto teoretického výkladu můžou být tedy instituce označovány jako nástroj vhodný k dosažení ustáleného obrazu preferencí v rámci politiky. Díky tomu je z hlediska racionální instrumentality možné strategicky maximalizovat dosažení takového výsledku, který je přijatelný v rámci celku.¹⁹ Mezi důležité jevy, kterým se racionální institucionalisté v posledních letech věnují, patří také např. rozvoj politických institucí a intenzity etnických konfliktů, nadnárodní koaliční chování, důsledky institucionálních reforem v Evropské unii nebo vysvětlení vzestupu či pádu mezinárodních režimů.²⁰

Historický institucionalismus se vyvíjel ve stejné době jako racionalistický, ale jinak úplně nezávisle na něm.²¹ Liší se především v tom, že podle historického institucionalismu je závislost současného rozhodování aktérů převážně determinována předchozím vývojem - státy tedy operují ve světě, který je utvářen předchozím chováním aktérů. Kromě toho klade mnohem větší důraz na chápání institucí, které pojímá jako formální a neformální procedury, normy a konvence zakotvené v organizační struktuře společenství.²² Jeho hlavním cílem je přiblížit pohled na stát, který již nadále není považován za neutrálního aktéra a zprostředkovatele mezi konkurenčními zájmy, ale jako komplex institucí schopných určovat charakter a výsledky skupinového konfliktu. Důležité je také ukázat, jak je chování ovlivňováno institucemi, které zahrnují všechny procesy rozhodování, ustanovení, ale i zájmy a ideje, tedy především mu jde o to vysvětlit určitý typ kauzality. Zásady chování a trvalé hodnoty institucí zajišťují určitou míru jejich stability a díky svým zavedeným způsobům chování a míře institucionální kultury poskytují jejím aktérům možnost předvídatelnosti chování ostatních partnerů. Zaměřuje se tedy převážně na otázky týkající se postupného vývoje institucí, který nemusí být vždy očekávaný a zamýšlený, a pak převážně na to, jak daný vývoj ovlivňuje postavení aktérů.²³ Mnoha teoretiky evropské integrace bývá vyzdvihován pro svou schopnost zachytit institucionální proměnu a popsat tak vývoj určitých norem nebo politik. Tato teorie vychází zejména z konceptu tzv. závislosti na předchozích vzorech („*path-dependency*“), který zdůrazňuje závislost mezi rozhodováním aktérů na předešlém vývoji.²⁴

¹⁸ PORUBA, Jan. Nový institucionalismus ve výzkumu europeizace: pozitivistická nebo vědecko-realistická metateoretická syntéza? *Současná Evropa*. 2014, 2014(2), s. 5.

¹⁹ HALL, Peter A. a Rosemary C. R. TAYLOR. Political Science and the Three New Institutionalisms. *Political Studies*[online]. 1996, XLIV, 945 [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: https://www.mpifg.de/pu/mpifg_dp/dp96-6.pdf

²⁰ Tamtéž, s. 944.

²¹ Tamtéž, s. 942.

²² KRATOCHVÍL, Petr. Nový institucionalismus. *Teorie evropské integrace*. Praha: Portál, 2008, s. 139. ISBN 978-80-7367-467-0.

²³ HALL, Peter A. a Rosemary C. R. TAYLOR. Political Science and the Three New Institutionalisms. *Political Studies*[online]. 1996, XLIV, 937 [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: https://www.mpifg.de/pu/mpifg_dp/dp96-6.pdf

²⁴ PETERS, Guy B. *Institutional Theory in Political Science. The New Institutionalism*. 2. vyd. Londýn: Continuum, 2004. s. 76.

Jako poslední se vyvíjel **institucionalismus sociologický**, který vychází ze sociálního konstruktivismu. V tomto případě se nedá mluvit o tom, že by instituce byly racionálními výtvoři aktérů, kteří usilují o maximalizaci užítku, jelikož mezi ně může spadat jakýkoliv symbolický systém nebo morální pravidla, a tak spíše zrcadlí kulturní praxi určitého společenství.²⁵ Sociologičtí institucionalisté tvrdí, že prostředí, ve kterém aktéři jednají, determinuje jejich zájmy, a tak se zaměřují převážně na pohled a rozbor jejich chování. Mimo to zkoumají také oblast norem, idejí, diskursů, organizační kultury nebo psychologii politiky.²⁶ Tato forma institucionalismu staví na logice vhodnosti, která spočívá v následování pravidel, jež jsou ze strany aktéra vnímána jako očekávaná, přirozená a správná. Užitek aktérů není dán sám o sobě, ale odvozuje se od role, kterou přijímají a která vyplývá z jejich postavení. Od předchozích dvou typů se tak pojetí aktérů výrazně liší, a to převážně v tom, že ovlivňují chování institucí mnohem hlouběji.²⁷

1. 2 Cíl práce, výzkumné otázky a hypotézy

Cílem práce je zasadit vznik a průběh ilegální migrace ve Středozezemním moři od počátku migrační krize v roce 2015 do kontextu s institucionálními změnami v rámci evropských institucí, resp. agentur, v tomto případě Europolu.

V první části mé práce nastíním migrační krizi jako takovou, kde jsou důležité dva aspekty. Prvním z nich je monitorování migrační vlny z hlediska ilegálních migrantů, kteří do Evropy přicházejí. V souvislosti s tím popíši, jaké oblasti v rámci Středozezemního moře zasahuje nejvíce, tedy hlavní výchozí místa a migrační trasy a také přibližná čísla a statistiky, které sledují jejich příchod a pohyb v evropských státech. Druhým aspektem je kriminální aktivita, která je spojená s migračními aktivitami. Kromě samotného pašeráctví migrantů to je i např. nelegální obchod se zbraněmi, drogami nebo praní špinavých peněz. Právě kvůli těmto kriminálním aspektům je činnost Europolu klíčová, jelikož má na starost prosazování práva v rámci všech členských zemí EU. Jeho hlavní úlohou je podporovat státy při předcházení všech forem mezinárodní trestné činnosti, mezi které jako jedna z hlavních patří právě ilegální migrace a nelegální aktivity s ní spojené. Monitorování migrace jako takové ale není hlavním

²⁵ KRATOCHVÍL, Petr. Nový institucionalismus. *Teorie evropské integrace*. Praha: Portál, 2008, s. 139. ISBN 978-80-7367-467-0.

²⁶ PORUBA, Jan. Nový institucionalismus ve výzkumu europeizace: pozitivistická nebo vědecko-realistická metateoretická syntéza? *Současná Evropa*. 2014, 2014(2), s. 5.

²⁷ KRATOCHVÍL, Petr. Nový institucionalismus. *Teorie evropské integrace*. Praha: Portál, 2008, s. 139. ISBN 978-80-7367-467-0.

předmětem práce, takže tím se budu zabývat jen okrajově do té míry, aby pomohlo nastínit hlavní problematiku a pochopit následné souvislosti.

V další části se budu věnovat jednotlivým událostem, které se staly v reakci na vrchol a vývoj migrační krize. Tím je převážně myšlen vznik různých dohod na úrovni EU a změny, ke kterým došlo v rámci spolupráce evropských agentur za poslední roky nebo z hlediska reorganizace Europolu. Mimo to se také dostanu i k popisu spolupráce členských zemí EU a dalších evropských agentur v rámci společného řešení migrační krize.

Vzhledem k povaze výše zmíněných aspektů, u kterých můžeme sledovat určitou časovou posloupnost v kombinaci s vlivem a následným vznikem různých řešení, považuji teorii nového institucionalismu v kombinaci s využitím případové studie jako nejvhodnější přístup řešení dané problematiky. Cílem práce bude také s použitím metody process tracing nalézt příčinné vazby v dané případové studii. Konkrétněji řečeno, studovaným případem je migrační krize od roku 2015 do roku 2019 a její vliv na procesy a změny na institucionální úrovni, které se odehrávaly v souvislosti s jejím vývojem a které budu analyzovat z hlediska metody process tracing.

Jako hlavní výzkumnou otázku jsem si určila:

„Jakým způsobem ovlivnila migrační krize ve Středozezemním moři evropské aktéry, konkrétně Europol a jeho EMSC?“ (Určení příčinných vazeb z pohledu metody process tracing.)

Jako hlavní hypotézy jsem stanovila:

„Institucionální vývoj Europolu a EMSC se odehrával v reakci na vznik migrační krize ve Středozezemním moři a poté souběžně s jejím následným postupem.“

„Souvislosti mezi krizí a změnami v organizační struktuře Europolu se dají charakterizovat z hlediska teorie nového institucionalismu.“

Jedním z cílů práce je také dokázat, jestli je teorie nového institucionalismu opravdu aplikovatelná pro diskutovanou problematiku, a hlavně jakým způsobem tato teorie do celého rozboru zapadá. Pro tuto argumentaci bude také podstatné vymezit, který ze tří typů teorie nového institucionalismu je v tomto případě nejlépe použitelný. Cílem práce je tedy nalézt odpovědi na otázky spojené se zásadními institucionálními změnami a identifikovat hlavní příčinné vazby a mechanismy, tedy z jakých důvodů ke změnám došlo a jaké byly jejich souvislosti a postupný vývoj.

1. 3 Metodologie

1. 3. 1 Případová studie

Z hlediska metodologie je bakalářská práce koncipována jako případová studie s využitím metody process tracing (rozbor/sledování procesu). Případová studie je jednou z klasických metod kvalitativního výzkumu a hojně se vyskytuje v mnoha oblastech vědy. Dříve byly případové studie používány především v historických vědách, odkud byly ve druhé polovině 19. století postupně včleněny do sociologie a antropologie.²⁸ Po celé 20. století se pak tato metoda rozvíjela a za nejvlivnější školu, která je zodpovědná za světové rozšíření případových studií, je považována americká chicagská škola. Ta byla také jeden z hlavních intelektuálních aktérů na poli celé americké sociologie. Ve třicátých a čtyřicátých letech 20. století však do amerického prostředí proniklo užívání statisticky a teoreticky orientovaných kvantitativních přístupů, jelikož případové studie nebyly dostatečně schopné poskytnout nástroje k verifikaci výsledků výzkumu. Nedovolovaly nalézt data potřebná k potvrzení či vyvrácení výzkumu, jelikož většina dat byla již obsažena ve výzkumu samém a žádná jiná „vnější“ data nebyla považována za relevantní k danému případu, což dokazovalo neschopnost případových studií progresivně hromadit teoreticky relevantní poznání. Časem ale spor s kvantitativními metodami vyústil v to, že případová studie se od šedesátých let 20. století stala lépe definovatelným odvětvím a začala být více využívána.²⁹ Obecný vývoj na poli metodologie společenských věd se do mezinárodních vztahů a politologie promítl až se zpožděním. Co se definice týče, je důležité brát případ jako dostatečně ohraničený aspekt historické epizody či dostatečně ohraničenou historickou epizodu samu o sobě. Časová či tematická ohraničenost by měla být natolik významná, že ji svou povahou vybízí k jejímu definování jako případu. Případem může být však i určitý objekt nebo uzavřený systém, který má jasné hranice a svou vnitřní logiku fungování a svou specifickou podstatu. Případová studie je tedy detailní analýzou případu, situace či problému, který byl zvolen jako objekt výzkumu a jejím cílem je poskytnout hluboké porozumění nebo příčinné vysvětlení vybraného případu. Většinou dokáže splnit základní cíle kvalitativního výzkumu a zkoumá současné fenomény do jejich hloubky a ve skutečném kontextu.³⁰

²⁸ KOŘAN, Michal. Vývoj případových studií v historické perspektivě. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, 2008, s. 30. ISBN 978-80-7367-385-7.

²⁹ Tamtéž, s. 31.

³⁰ Tamtéž, s. 32-33.

1. 3. 2 Process tracing

Process tracing je základním nástrojem kvalitativní analýzy a jednou z výzkumných metod a technik, která se používá k zachycení a sledování kauzálních mechanismů daného případu. Sledování procesů může rozhodujícím způsobem přispět jak k popisu politických a sociálních jevů, tak k hodnocení příčinných tvrzení.³¹ V současné době je process tracing považován za spolehlivou metodu, která nám umožňuje studovat kauzální mechanismy ve výzkumech. Díky ní mohou vědci učinit závěry o příčinných procesech ve studovaných případech a tyto výsledky nám prohlubují míru důvěryhodnosti, kterou máme v platnost teoretické a následně praktické části zkoumání případů.³² V posledních letech se stává stále oblíbenější a rozšířenější technikou pro detailní zkoumání pozorovatelných jevů příčinného mechanismu v individuálním případě či malém počtu případů. Rozbor procesu je tedy jedním z prostředků, jak lépe poznat celý mechanismus, který stojí za vznikem pozorovatelného jevu či vzniklé situace.³³ Usiluje především o poznání kauzality v případových studiích na základě identifikace a empirického doložení kauzálního mechanismu, tedy vyvození toho, zda určitá událost vede k určitému následku, ale také o vysvětlení, jakým způsobem příčina vyvolává svůj následek. Jde o detailní popis kauzálního mechanismu a empirické doložení, že daný mechanismus je opravdu přítomen. Hlavním cílem není zjistit, že určité teorie, strategie či výukové metody fungují nebo fungovaly, ale doložit, jakým způsobem a proč fungují.³⁴ Klíčové je odhalit kauzalitu vzniku určitého historického jevu, vyzkoumat příčinné souvislosti mezi proměnnými a zasadit je do kontextu události. Jinými slovy, identifikovat kauzální řetězec mezi nezávislou proměnou (či proměnnými) a výsledkem nezávislé proměnné.³⁵

Process tracing je zároveň považován za velmi užívanou metodu k měření vlivu zájmových skupin v EU. Před více než půlstoletím americký sociolog James G. March zdůraznil, že význam měření vlivu zájmových skupin je pro proces rozhodování klíčový.³⁶ Analýza vlivu zájmových skupin je tedy velmi důležitá pro porozumění politického procesu.³⁷ V praxi se tak dá tento metodologický přístup využít k měření vlivu zájmových skupin (aktérů),

³¹ COLLIER, David. Understanding Process Tracing. *Political Science and Politics*. 2011, 44(4), s. 823-825.

³² BEACH, Derek a Rasmus Brun PEDERSEN. Process-Tracing in the Social Sciences. *Causal Case Study Methods*. USA: The University of Michigan Press, 2016, s. 1-2. ISBN 978472073221.

³³ COLLIER, David. Understanding Process Tracing. *Political Science and Politics*. 2011, 44(4), s. 823-825.

³⁴ MAZÁK, Jaromír. Process tracing: zkoumání kauzality v případových studiích. *Sociológia*. 2017, 49(1), s. 57-58.

³⁵ GEORGE, Alexander L. a Andrew BENNET. *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2005, s. 206. ISBN 0-262-07257-2.

³⁶ „Influence is to the study of decision-making what force is to the study of motion – a generic explanation for the basic observable phenomena.“

³⁷ DÜR, Andreas. Measuring Interest Group Influence in the EU. *European Union Politics* [online]. SAGE Publications, 2008, 9(4), 560 [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00571769/document>

kdy vědci zkoumají jejich preference, pokusy o ovlivnění, jednotlivé přístupy k tvoření rozhodnutí a následně výsledky těchto jednotlivých kroků a jejich reakce.³⁸

1. 3. 2. 1 Kauzální mechanismy

Politická věda se jako disciplína historicky zaměřila na charakteristiku, která v procesu popisování, jak k určitým jevům došlo, chce také vysvětlit, proč k nim došlo. Z toho důvodu vědci do značné míry souhlasí s tím, že kauzální mechanismy jsou zásadní pro pochopení příčinných souvislostí. Různé studie nám naznačují, že kauzální vysvětlení musí být kontextově vymezeno, přesto však vztah mezi kontextem a mechanismy a význam tohoto vztahu pro příčinnou souvislost nejsou zatím dobře známy. Kauzální mechanismy by měly být přenosné koncepty, které vysvětlují, jak a proč hypotetická příčina v daném kontextu přispívá ke konkrétnímu výsledku.³⁹ Tyto mechanismy jsou nejčastěji koncipovány jako vazby mezi vstupy (nezávislé proměnné) a výstupy (závislé proměnné). Slouží k otevření „černé skřínky“ právoplatných prohlášení o pravděpodobnosti, která uvádí korelaci určitých jevů nebo událostí. Zjednodušeně řečeno, pokud dojde k jevu X, nastane jev Y ($X \rightarrow Y$).⁴⁰ V politologii je běžné, že využívá mechanického myšlení k propojení mechanismu s intervenující proměnnou. Politologové King, Keohane a Verba tvrdí, že „*důraz na kauzální mechanismy dává intuitivní smysl: jakýkoli soudržný popis kauzality musí specifikovat, jak se projevují její účinky*“.⁴¹ Pro tyto autory jsou však mechanismy pouhým řetězcem proměnných, které spojují původní předpokládanou příčinu a konečný účinek. V praxi to může být třeba tak, že proměnné, jako je např. nespokojenost menšin nebo rozhodnutí vlády, jsou mechanismy, které vysvětlují, jak politický systém (prezidentský nebo parlamentní) ovlivňuje demokratickou stabilitu v hypotetické výzkumné studii.⁴² Proměnné jsou tedy pozorovatelné atributy analytických jednotek s různými hodnotami a spojují vstupy a výstupy. Mechanismy pak popisují vztahy nebo jednání mezi jednotlivými proměnnými v rámci pozorovaného jevu nebo analýzy. Říkají nám, jakou roli mají aktéři jakožto jednotlivci, instituce nebo jiná politická uskupení, proč věří tomu, co dělají, jakým způsobem se mění nebo jestli vycházejí z minulých zkušeností v rámci

³⁸ DŮR, Andreas. Measuring Interest Group Influence in the EU. *European Union Politics* [online]. SAGE Publications, 2008, 9(4), s. 562 [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00571769/document>

³⁹ FALLETI, Tulia G. a Julia F. LYNCH. Context and Causal Mechanisms in Political Analysis. *Comparative Political Studies*. Sage Publications, 2009, 42(9), s. 1.

⁴⁰ Tamtéž, s. 4.

⁴¹ KING, Gary, Robert O. KEOHANE a Sidney VERBA. *Designing Social Inquiry: Scientific Inference in Qualitative Research*. New Jersey: Princeton University Press, s. 85.

⁴² Tamtéž, s. 85 – 87.

kontextu.⁴³ Kontext definujeme jako relevantní aspekty prostředí, ve kterém řada počátečních podmínek vede k výsledku definovaného rozsahu a významu prostřednictvím kauzálních mechanismů. Z těchto definic vyplývá, že důvěryhodné kauzální vysvětlení může nastat pouze tehdy, zaměřují-li se vědci na interakci mezi kauzálními mechanismy a kontextem bez ohledu na to, zda použité metody jsou formální, statistické nebo interpretační.⁴⁴

1. 3. 2. 2 Varianty metody process tracing

Spoustu nejasností o tom, co vlastně je process tracing a jak by se měl využívat v praxi, lze objasnit rozlišením této metody na tři varianty v rámci společenské vědy, které definovali Derek Beach a Rasmus Brun Pedersen ve své knize *Causal Case Study Methods*. Všechny z nich mají za cíl identifikovat a popsat kauzální mechanismus celého procesu, ale liší se v tom, zda jsou zaměřené více na případ či teorii, jestli je jejich cílem otestovat nebo vytvořit teorii kauzálního mechanismu a také tím, jaké je jejich chápání obecnosti kauzálních mechanismů (od systematických po specifické).⁴⁵ Mezi uvedené varianty patří „testování teorie“ (*theory – testing*), „budování teorie“ (*theory – building*) a „vysvětlení výsledku“ (*explaining – outcome*). V rámci první zmíněné varianty se sledování procesu zkoumá podle dosavadní dostupné literatury a následně se otestuje, zda důkazy ukazují, že každá část kauzálního mechanismu je přítomna v daném případě, což umožňuje usoudit závěry o tom, zda byl mechanismus přítomen a fungoval očekávaným způsobem. Nelze však tvrdit, jestli byl diskutovaný mechanismus jedinou příčinou výsledku. Process tracing se pomocí budování teorií snaží z empirických důkazů vytvořit obecné teoretické vysvětlení, z čehož lze usuzovat, že ze skutečností konkrétního případu existuje obecnější kauzální mechanismus. Přestože je tento typ analyticky užitečný, zatím neexistuje komplexní znalostní literatura nabízející pokyny, jak v tomto přístupu postupovat. Cílem posledního typu při sledování procesu není testování nebo budování obecnějších teorií, ale snaha vytvářet dostatečné popsání závěrů případu, kde je důležité vysvětlit studovaný případ jako takový více než jeho teorii.⁴⁶

Podle těchto tří variant mají metody process tracing také různé výzkumné účely. Při sledování procesů teoretického testování je předpokládán kauzální mechanismus, kde jsou přítomny X a Y. Cílem je vyhodnotit, zda důkazy ukazují, že hypotetický kauzální

⁴³ FALLETI, Tullia G. a Julia F. LYNCH. Context and Causal Mechanisms in Political Analysis. *Comparative Political Studies*. Sage Publications, 2009, 42(9), s. 5.

⁴⁴ Tamtéž, s. 1.

⁴⁵ BEACH, Derek a Rasmus Brun PEDERSEN. The Three Different Variants of Process-Tracing and Their Uses. *Causal Case Study Methods*. USA: The University of Michigan Press, 2016, s. 13. ISBN 978472073221.

⁴⁶ BEACH, Derek a Rasmus Brun PEDERSEN. Process-Tracing in the Social Sciences. *Causal Case Study Methods*. USA: The University of Michigan Press, 2016, s. 3. ISBN 978472073221.

mechanismus spojující X a Y byl přítomen, fungoval jako teoretický a jaké jsou mezi nimi korelace a asociace, resp. jakým způsobem X přispívá k produkci Y. Při process tracing s variantou budování teorie je hlavní ambicí stanovit novou teorii o příčinném mechanismu mezi X a Y, která může být následně zobecněna na daný fenomén, obzvláště v případech, kde tento jev nebyl předtím ještě dostatečně vyzkoumán. U třetí varianty, která je v praxi nejběžnější, není ambicí budování nebo testování zobecnitelného teoretického mechanismu, ale cílem je vysvětlit historický výsledek. Např. namísto studia mechanismů (X), které způsobují válku (Y) by se analýza měla zaměřit na vysvětlení konkrétního výsledku nějaké určité války.⁴⁷

V práci bude aplikována třetí varianta metody process tracing, tedy vysvětlení výsledku. S využitím této varianty se pokusím popsat studovaný případ, odůvodnit jednotlivé kroky a určit příčinné mechanismy, které vedly k daným výsledkům.

1. 4 Evropské agentury a Europol

Při zmínce o evropských unijních institucích a agenturách by také bylo vhodné definovat rozdíly mezi nimi. Lisabonská smlouva⁴⁸ stanovuje celkem 7 institucí, mezi které patří Evropský parlament, Rada EU, Evropská rada, Evropská komise, Soudní dvůr EU, Evropská centrální banka a Evropský účetní dvůr. Tyto instituce disponují pravomocemi orgánů a vlád jednotlivých členských zemí EU na mezinárodní úrovni, společně tvoří evropskou politiku a vycházejí ze zásady sdílení pravomocí, základního principu fungování Evropské unie.⁴⁹ Agentury EU se pak od institucí a orgánů EU liší, jelikož se jedná o samostatné právní subjekty zřízené za účelem provedení konkrétních úkolů podle práva EU. Jsou zřizovány na základě určitých funkčních důvodů a nejčastěji způsobem, kdy Komise navrhne a Rada schválí založení agentury určené na plnění svěřených úkolů. Stávají se z nich vnější orgány Komise, které mají vlastní právní subjektivitu a pracují na Komisi nezávisle, ale zároveň jí pomáhají soustředit se na klíčové úkoly a umožňují převedení některých provozních úkolů na vnější subjekty.⁵⁰ Agentury lze klasifikovat různými způsoby, a to převážně podle klíčových funkcí, které vykonávají. Podle funkcí je můžeme rozřadit např. na agentury přijímající samostatná rozhodnutí právně závazná vůči třetím stranám, agentury zodpovědné za provozní

⁴⁷ Tamtéž, s. 11.

⁴⁸ Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství (Úř. věst. C 306, 17.12.2007) vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009.

⁴⁹ PETERSON, John a Michael SHACKLETON. *The institutions of the European Union*. 3rd ed. New York, NY: Oxford University Press, 2012. ISBN 978-0-19-957498-8.

⁵⁰ Evropské agentury - cesta vpřed: Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě. *Evropská komise* [online]. Brusel, 11. března 2008, s. 2 [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0135:FIN:CS:PDF>

činnosti, agentury zodpovědné za shromažďování, analýzu a předávání objektivních, spolehlivých a srozumitelných informací a za navazování kontaktů.⁵¹ Evropská unie také zřídila několik decentralizovaných agentur v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (agentury JHA), které plní konkrétní právní, technické nebo vědecké úkoly. V roce 2006 vytvořily síť, která má podporovat bilaterální i multilaterální spolupráci v oblastech společného zájmu zemí EU, jako např. strategické a operační práce, vnější vztahy nebo školení. Těchto agentur je celkem 9 a kromě Europolu to je ještě třeba Frontex⁵², EASO, CEPOL nebo Eurojust a společně poskytují informace a poradenství, připravují a přijímají rozhodnutí a dohlížejí na operace.⁵³

Europol je Evropský policejní úřad, který sídlí v nizozemském Haagu a jeho vznik byl ujednán v roce 1992 při podpisu Maastrichtské smlouvy, ale svou činnost zahájil až roku 1999. Jeho hlavní úlohou je podporovat policejní a justiční orgány EU jakožto platforma pro výměnu a analýzu zpravodajských informací o trestné činnosti s cílem vytvářet bezpečnější Evropu. Soustředí se převážně na boj proti závažné mezinárodní činnosti a terorismu a na efektivní spolupráci všech členských zemí EU, partnerských zemí a mezinárodních organizací. Mezi hlavní bezpečnostní hrozby, kterými se zabývá, patří kromě terorismu i mezinárodní obchod s drogami, ilegální migrace, praní špinavých peněz, organizované podvody, kyberkriminalita nebo obchodování s lidmi. Na úrovni EU podléhá Radě ministrů pro spravedlnost a vnitřní věci a Rada odpovídá za hlavní kontrolu a vedení Europolu, jmenuje ředitele, jeho zástupce a společně s Evropským parlamentem schvaluje rozpočet, který je součástí souhrnného rozpočtu EU.⁵⁴

⁵¹ Tamtéž, s. 7.

⁵² Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

⁵³ Migration and Home Affairs. *European Commission* [online]. [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/agencies_en

⁵⁴ Přehled o Europolu: Souhrnná zpráva o činnostech Europolu [online]. Květen 2012, s. 6-7 [cit. 2020-03-24].

2. Migrační krize ve Středozezemním moři

Migrace je velmi běžným, komplexním a dynamickým jevem lidské populace a je provozována již od vzniku naší civilizace. Do určité míry je migrace obyvatelstva přirozená a většinou jsou jejím důsledkem různé ekonomické a společenské dopady v daných státech či konkrétních územích. Důležitými otázkami pak je, co vlny migrace způsobuje a jestli jsou její dopady pozitivní či negativní.

2. 1 Počátky migrační krize

Evropa má s migrací již hojné zkušenosti, avšak od roku 2015 čelíme největší uprchlické krizi od druhé světové války. Počátky migrační krize můžeme vysledovat již do roku 2014, ale následující rok byl počet migrantů do Evropy více než dvojnásobný, což vyvolalo krizi a tento rok byl pro další vývoj zlomový. Podle Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) přišlo do Evropy v roce 2015 až 1 300 000 migrantů.⁵⁵ Tato migrační vlna je převážně důsledkem situace v Sýrii, kde již několik let přetrvává občanská válka, avšak nepokoje se vyskytují i v jiných asijských nebo afrických zemích, kde eskalují násilné konflikty a působí teroristické skupiny. Kromě již zmíněné Sýrie mezi tyto země patří např. Afghánistán, Irák, Eritrea, Somálsko nebo Kosovo.⁵⁶ Hlavní motivace a důvody migrantů mohou být různé. Ženevská úmluva z roku 1951 definuje uprchlíka jako „osobu, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.“⁵⁷ Velká většina z nich jsou tedy migranti, kteří do Evropy přicházejí za účelem ochrany před násilím nebo pronásledováním, kterému čelí v zemích původu, a v evropských státech se snaží najít úkryt a zázemí pro své rodiny. Někteří z nich jsou zase nuceni opustit své země z ekonomických důvodů a jejich hlavní

⁵⁵ Migrant crisis: Migration to Europe explained in seven charts. In: *BBC* [online]. Březen 2016 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-34131911>

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Úmluva o právním postavení uprchlíků. *OSN* [online], s. 1 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>

motivací je tedy najít si práci a žít v lepších životních a ekonomických podmínkách.⁵⁸ Masová migrace do Evropy s sebou přináší společenské a kulturní problémy, které mohou eskalovat v náboženské a etnické střety. V závislosti na zvýšené míře kriminality je ohrožena bezpečnost v evropských státech. To má vliv i na politiku a ekonomickou či rozpočtovou sféru. Zasažené státy nesou v souvislosti s péčí o žadatele o azyl a mezinárodní ochranu výrazné náklady. V neposlední řadě je migrační krize také krizí humanitární, kdy musíme brát v potaz utrpení migrantů, kteří jsou mnohdy nedobrovolně vyhnáni ze svých domovů a riskují své životy na cestě do Evropy.

Migranti se do Evropy dostávají primárně přes Středozemní moře, kde jsou tři hlavní cesty. Západní středomořská cesta z Maroka a Alžírsko do Španělska, centrální středomořská cesta z Libye a Tunisu do Itálie nebo přes Maltu. A také východní středomořská cesta do Řecka, nejčastěji na ostrovy Kos, Chios, Lesbos a Samos, kam se přes Turecko snaží dostat primárně migranti ze Sýrie, Afghánistánu a Iránu. Dále migranti cestují po zemi tzv. balkánskou trasou, která vede z Řecka přes Makedonii a Srbsko do Chorvatska, Slovinska nebo Maďarska, a přes tuto trasu se migranti snaží dostat nejčastěji do Rakouska nebo Německa.⁵⁹ Více jak třetina žádostí byla roku 2015 podána v Německu (35 % ze všech žádostí podaných v EU), dále v Maďarsku (14 %), Švédsku (12 %), Rakousku (7 %), Itálii (7 %) a Francii (6 %).⁶⁰ Nejvíce zastoupenou národností v podaných žádostech z roku 2015 jsou Syřané (29 %), následování Afghánci (14 %) a dále obyvateli z Iráku (10 %).^{61, 62}

Důležité je také zmínit, že cesta do evropských států, kterou migranti absolvují, není vůbec jednoduchá, a ne všem se ji podaří přežít, jelikož často cestují ve velmi nepříznivých a životu ohrožujících podmínkách. Na svých cestách využívají lodě či malé nafukovací čluny, které nejsou určeny k přepravě velkého množství osob a nedisponují dostatečným bezpečnostním opatřením. V mnoha případech také cestují ve vozidlech (osobních autech, dodávkách, kamionech), také ve větším počtu, než pro kolik jsou vozidla určena, anebo ve skrytých částech, která jsou do vozidel za tímto účelem montována. Ve většině případech často

⁵⁸ BANULESCU-BOGDAN, Natalia a Susan FRATZKE. Europe's Migration Crisis in Context: Why Now and What Next? In: *Migration Policy Institute* [online]. září 2015 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z:

<https://www.migrationpolicy.org/article/europe-s-migration-crisis-context-why-now-and-what-next>

⁵⁹ MACGREGOR, Marion. Changing journeys: Migrant routes to Europe. In: *Info Migrants* [online]. Únor 2019 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/15005/changing-journeys-migrant-routes-to-europe>

⁶⁰ Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015. *Eurostat* [online]. 04/03/2016, (44), s. 1. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6>

⁶¹ Tamtéž, s. 2.

⁶² Tato čísla vycházející ze statistik, které máme k dispozici, je třeba posuzovat s jistou rezervou. Údaje byly sesbírány v době masového náporu běženců a musíme počítat s nedostatečnou registrací příchozích osob, reálná čísla všech příchozích migrantů do EU i ostatních států v Evropě se mohou lišit.

dochází k nehodám, které migranty stojí jejich životy.⁶³ K přepravě v těchto dopravních prostředcích je často nutí pašeráci ze zločineckých sítí, kteří organizují cesty migrantů snažících se dostat do Evropy za každou cenu. Aby maximalizovali své zisky, nedbají podmínek, ve kterých migranti cestují, a riskují tím tak jejich životy. Od roku 2014 bylo na migračních trasách po celém světě každoročně zaznamenáno více než 4 000 úmrtí. Počet úmrtí však představuje pouze minimální odhad, protože většina úmrtí migrantů po celém světě není zaznamenána.⁶⁴ Pašeráci považují migranty za zboží a dost často také společně s nimi pašují falešné dokumenty, drogy nebo střelné zbraně. Roku 2015 se ceny za celou cestu ze země původu do Evropy pohybovaly mezi 2 000 a 5 000 eury za osobu.⁶⁵ Mezi uprchlíky, kteří služby pašeráků využívají, narůstá také počet obětí vydírání, kdy jsou nuceni fungovat jako pašeráci drog nebo rekrutovat migranty na další cestu. Dále také dochází k případům sexuálního zneužívání a pracovního vykořisťování, kdy jsou nuceni pracovat bez mzdy. Data Eurovalu ukazují, že přes 90 % ze všech příchodů migrantů do Evropy je zprostředkovaných, a to zejména kriminálními skupinami. Důvodem pro migranty a uprchlíky, který je nutí pro zvolení tohoto způsobu cesty, je nejčastěji nedostatek možných legálních variant, chybějící informace týkající se legálních možností příchodu nebo dezinformace ze strany evropských států. Zločinecké sítě tak díky těmto aktivitám prosperují s poměrně nízkým rizikem odhalení a potrestání.⁶⁶

2. 2 Pohled na migraci z institucionálního hlediska

Dříve byl v Evropě každý stát odpovědný za ochranu svých vlastních hranic a bylo možné legálně překračovat hranice jen na kontrolovaných přechodech. Státy měly svou vlastní azylovou a přistěhovaleckou politiku, a tudíž byla migrace problémem každé jednotlivé země. Migrační politika EU se od svého počátku řídila Ženevskou úmluvou z roku 1951, která byla přijata valným shromážděním OSN a její ustanovení byla později konkretizována tzv. Newyorským protokolem z roku 1967.⁶⁷ Úmluva v čl. 35 také předpokládá spolupráci smluvních států s UNHCR, která zahrnuje mimo jiné i poskytování informací a statistik týkajících se situace uprchlíků.⁶⁸ Změna přišla až v roce 1985, kdy byla podepsána

⁶³ CLAYTON, Jonathan. Over one million sea arrivals reach Europe in 2015. In: *UNHCR* [online]. Prosinec 2015 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/news/latest/2015/12/5683d0b56/million-sea-arrivals-reach-europe-2015.html>

⁶⁴ Migrant deaths and disappearances. *Migration Data Portal* [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://migrationdataportal.org/themes/migrant-deaths-and-disappearances>

⁶⁵ Pašování migrantů je kvetoucí a stále brutálnější byznys. *Člověk v tísni* [online]. říjen 2016 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/pasovani-migrantu-je-kvetouci-a-stale-brutalnejsi-byznys-3519gp>

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ TETOUROVÁ, Eva, Daniel VOLEK, Barbora OBRAČAJOVÁ, Martin KUTA a Monika ŠAMANOVÁ. Migrace, azyl a uprchlictví v EU. *Parlamentní institut - Srovnávací studie*. Kancelář Poslanecké sněmovny, 2016, (3 178), s. 8.

⁶⁸ Tamtéž, s. 11.

Schengenská dohoda o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích. V roce 1990 následovala Schengenská prováděcí dohoda, která společně s předešlou zmíněnou dohodou tvoří nastavení Schengenu a obě smlouvy od roku 1995 vedly ke zrušení kontrol na vnitřních hranicích signatářských států.⁶⁹ V rámci schengenského prostoru jakožto zóny nekontrolovaného pohybu osob přes hranice států tak situace začala být podstatně odlišná. Prostor pro volný pohyb bez hraničních kontrol mezi státy umožňuje velmi pohodlné cestování turistů i obyvatel Evropy za účelem studia nebo cestování, a i rychlejší přepravu zboží. Zároveň tak ale vzniká prostor pro cestování nelegálních migrantů, přepravu drog, zbraní a další pohyby pachatelů provozující trestné činnosti. Ostraha vnější hranice takového prostoru a zabránění jejího nezákonného překračování se tak stává předmětem společného zájmu, slovy Komise: „*V prostoru bez vnitřních hranic ovlivňuje nelegální migrace přes vnější hranice jednoho členského státu všechny ostatní členské státy v Schengenském prostoru.*“⁷⁰ V rámci Maastrichtské smlouvy, která byla podepsána v únoru 1992, se řešily otázky ohledně společné azylové politiky, boje proti nedovolenému přistěhovalectví, terorismu a závažné trestné činnosti nebo předpisy a provádění kontrol při překračování hranic. Všechny tyto otázky spadaly pod třetí pilíř⁷¹, kde však byly stále poměrně omezené. Bylo zde také diskutováno vytvoření společného policejního úřadu, Europolu, který měl zajišťovat systém výměny informací mezi policejními orgány členských států.⁷² Velkým zlomem pro azylovou politiku v EU byla Amsterodamská smlouva podepsaná roku 1997, kde byla agenda přenesena do prvního pilíře a smlouva se stala základem pro vytvoření jednotného evropského azylového systému, azylová politika se tak stala primárně společnou věcí členských států EU.⁷³ Jednou z dalších důležitých iniciativ v problematice azylu bylo vytvoření Dublinského systému, který stanovil jednotná kritéria pro přidělení odpovědnosti konkrétnímu státu ve věci prozkoumání žádosti o azyl. V platnost vstoupil roku 1997, ale na první úmluvu navazovala ještě další nařízení, kdy poslední bylo stanoveno v roce 2014.⁷⁴

⁶⁹ HRDINA, Marek. Schengenská dohoda a Schengenská prováděcí úmluva v praxi dnešních dní. *Global Politics* [online]. červen 2011 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/zamereno-na-eu/schengenska-dohoda-a-schengenska-provadeci-umluva-v-praxi-dnesnich-dni>

⁷⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropské pohraniční a pobřežní stráží a o zrušení nařízení (ES) č. 2007/2004, nařízení (ES) č. 863/2007 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES. *Evropská komise* [online]. Štrasburk, 15. prosince 2015 [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015PC0671&from=ET>

⁷¹ spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí

⁷² KOMÍNKOVÁ, Magda. Jak se vyvíjela azylová politika EU před migrační krizí. *Euroskop* [online]. Evropský parlament, Květen 2016 [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/27321/clanek/jak-se-vyvijela-azylova-politika-eu-pred-migracni-krizi/>

⁷³ ROZUMEK, Martin. Společný evropský azylový systém: idea versus realita [online]. Květen 2009, s. 1 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z:

https://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/MRozumek_Spolecnyevropskyazylovysystem_1.pdf

⁷⁴ Tamtéž, s. 2-4.

3. Role Europolu a EMSC v řešení migrační krize

Europol se již od počátků svého fungování začal věnovat tzv. projektům analýzy („*Analysis Project*“), kdy každý je věnován jedné oblasti trestné činnosti a jednou z nich byla také určena problematika nelegálního přistěhovalectví. Europol tak již mnoho let poskytuje členským státům EU analytickou podporu pro boj s napomáháním nelegální migraci a zločineckými sítěmi zapojenými do této trestné činnosti již několik let. V roce 2010 existovalo hned několik dílčích projektů, které se zaměřovaly na nelegální migraci a Europol se také zapojoval do společných vyšetřovacích týmů, které byly zřízeny v rámci tohoto analytického projektu.⁷⁵

Příchod a vrchol uprchlické krize roku 2015 byl zlomový i co se institucionálního hlediska týče. Bylo nezbytně nutné začít tuto situaci řešit z právního hlediska, což je první a velmi důležitý krok řešení bezpečnosti evropských států, a tak měla celá situace velký vliv právě na fungování Europolu. Události vyplývající z nekontrolovaného přílivu migrantů, nedodržování unijních azylových pravidel a nefunkčnost ochrany hranic ukázaly, že v schengenském systému mají neuvážené kroky jednotlivých států dalekosáhlý dopad pro Unii jako celek.

3. 1 Vznik JOT MARE

Europol a jeho specializované složky začaly řešit problematiku týkající se migrační krize již od jejích počátků a zásadním podnětem pro diskuzi o důslednějším řešení byly kromě jiného i události, které se odehrály v září a v prosinci roku 2014.⁷⁶ První událost zahrnovala loď, která mířila z Egypta a potopila se 11. září u maltského pobřeží, zahynulo na ní okolo 500 migrantů ze Sýrie, Súdánu, Egypta a Palestiny.⁷⁷ Druhá událost se odehrála na konci prosince 2014, kdy byla v Jónském moři nalezena nákladní loď *The Blue Sky M*, která připlula z Turecka. Cestou ji posádka, pravděpodobně převaděči, nastavila na autopilota a opustila. Italská pobřežní stráž jej později ovládla a bezpečně zakotvila v přístavu Gallipoli, předešla tak případné havárii lodi na pobřeží. Na palubě se nacházelo skoro 1 000 migrantů, většina z nich ze Sýrie a sousedních zemí.⁷⁸ Tyto události posílily debatu evropských činitelů o hledání efektivnějších způsobů, jak kritickou situaci řešit a evropské autority uznaly, že je nutně

⁷⁵ Přehled o Europolu: Souhrnná zpráva o činnostech Europolu, *Europol* [online]. 7. května 2012, s. 39-40 [cit. 2020-03-24].

⁷⁶ Marius Roman, prosinec 2019 (rozhovor).

⁷⁷ Migrant boat was 'deliberately sunk' in Mediterranean sea, killing 500. *The Guardian* [online]. 15. září 2014 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2014/sep/15/migrant-boat-capsizes-egypt-malta-traffickers>

⁷⁸ Hundreds rescued from cargo ship abandoned in Greek waters. *BBC* [online]. Prosinec 2014. [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-30643368>

zapotřebí vyváženější strategie v boji proti organizovanému zločinu. Tyto případy, kdy nákladní lodě řízené pašeráky převážely velké množství nelegálních migrantů nebyly první a již v minulosti došlo k několika tragickým nehodám. Bylo potřeba mít situaci lépe pod kontrolou a jedním z prvních kroků mělo být sestavení seznamu plavidel, která by potencionálně mohla figurovat v této trestné činnosti (tzv. *a list of vessels of interest*). Začalo se tedy diskutovat o vytvoření samostatného týmu, který měl mít na starost vyšetřování migrace ve Středozemním moři. Stalo se tak 17. března 2015, kdy v Europolu vznikl Společný vyšetřovací tým Mare jako reakce na rozvoj organizovaných zločineckých skupin usnadňujících přepravu migrantů přes Středozemní moře.⁷⁹ Hlavním úkolem JOT Mare tak bylo začít se intenzivně zabývat zločineckými skupinami, které usnadňují cesty migrantů na lodích přes Středozemní moře do evropských zemí. Důležitým aspektem bylo také zajištění výměny informací a úzké spolupráce s agenturou Frontex nebo Interpol a také členskými státy EU.⁸⁰

3. 2 Evropský program pro migraci

V dubnu 2015 přichází další reakce na evropskou migrační krizi, a tou je Prohlášení Evropské rady, ve kterém se vyjadřuje snaha o rychlá a záchranná opatření ve Středozemním moři. Toto prohlášení vyzdvihuje nutnost posílit přítomnost Europolu a dalších policejních a bezpečnostních orgánů na hranicích, na moři a podél migračních tras, bojovat proti obchodníkům s lidmi, předcházet tokům nelegální migrace nebo zesílit vnitřní solidaritu a odpovědnost EU a jejích států.⁸¹ V rámci Evropského programu pro bezpečnost z konce dubna 2015 je kladen důraz na více propojený meziagenturní přístup. Vzhledem k rostoucímu propojení mezi různými typy bezpečnostních hrozeb je nutné, aby byla politika a bezpečnostní opatření plně koordinovány mezi všemi příslušnými agenturami EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Tyto agentury včetně Europolu tak dostaly za úkol poskytovat specializovanou úroveň podpory a odborných znalostí pro členské státy EU. Mají fungovat jako informační střediska, pomáhat provádět právní předpisy EU a zastávat klíčovou roli při podpoře operativní spolupráce jako jsou např. společné přeshraniční akce. Komise tak zahájila úvahy o užší a

⁷⁹ Marius Roman, prosinec 2019 (rozhovor)

⁸⁰ Joint Operational Team Launched to Combat Irregular Migration in the Mediterranean. *Europol* [online]. 17. března 2015 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/joint-operational-team-launched-to-combat-irregular-migration-in-mediterranean>

⁸¹ Mimořádné zasedání Evropské rady konané dne 23. dubna 2015 – prohlášení. *Evropská rada, Rada EU* [online]. 23. dubna 2015 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2015/04/23/special-euco-statement/>

koordinovanější spolupráci mezi těmito agenturami a členskými státy.⁸² Následně 13. května vydala Komise programový dokument Evropský program pro migraci („*A European Agenda on Migration*“), ve kterém v reakci na vzniklou situaci načrtla plány okamžitých i dlouhodobých opatření v oblasti azylové a migrační politiky EU. Tento program do značné míry předurčil další směry diskuse a legislativních úkonů v rámci unijních institucí. Navržená a přijatá opatření můžeme rozdělit do několika hlavních tematických okruhů jako např. operativní a finanční podpora členským státům, přerozdělování migrantů mezi státy, více integrovaná správa vnějších hranic, rozšiřování legálních migračních cest nebo spolupráce se třetími zeměmi.⁸³ Program také zavedl stěžejní nástroj pro podporu členským státům, kterým se stal tzv. ohniskový přístup („*hotspot approach*“). Pojem „hotspot“ se užívá ve dvou rovinách. V jedné rovině je chápán jako úsek vnější hranice, který čelí nadměrnému migračnímu tlaku a kudy do EU vstupuje nejvíce migrantů. Jsou to oblasti s výhodnou lokalitou pro pašeráky vedoucí přes hlavní trasy migrace a většinou disponující transportními službami. Zároveň to jsou také místa a zařízení pro přijímání migrantů, kde působí odborníci vyslaní Europolem a dalšími unijními agenturami a poskytují zde operativní podporu. V rámci programu hotspot approach byla podepsána spolupráce mezi Europolem, EASO, Frontexem a členskými státy. Cílem je co nejrychlejší identifikace, registrace a snímání otisků prstů přichozích migrantů v přední linii na místech jejich příchodu, přičemž činnosti jednotlivých agentur by se v těchto úkonech měly doplňovat. Podpůrné týmy EASO jsou nápomocny při co nejrychlejší vyřizování žádostí o azyl, Frontex pomáhá členským státům při koordinaci návratu nelegálních migrantů a Europol s Eurojustem asistují státům při vyšetřování, jejichž cílem je dopadnout sítě převaděčů, obchodníků s lidmi a další organizované zločinecké skupiny.⁸⁴ Podle Komise umožnily hotspoty zvýšit počet bezpečnostních kontrol ze strany Europolu a vnitrostátních orgánů, což zlepšilo identifikaci rizikových profilů a vyšetřování převaděčských sítí. Hotspoty také usnadnily provádění relokace migrantů.

V rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) je v Programu pro migraci kladen důraz na společné operace, jejichž cílem je systematické odhalování, zadržování a zkoumání plavidel, která převaděči využívají. Důležité je také posílení sdílení a lepší využívání informací pro odhalování převaděčů a jejich pronásledování. Právě k tomu má dopomoci

⁸² European Agenda on Security: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *European Commission* [online]. Brusel, 28. dubna 2015, s. 4 [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/european-agenda-security.pdf>

⁸³ Tamtéž, s. 18.

⁸⁴ European Agenda on Migration: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *European Commission* [online]. Brusel, 13. května 2015, s. 6 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf

hlavně Europol a jeho nově vzniklý námořní tým/operace JOT Mare. Společně s Frontexem byli specialisté z obou agentur pověřeni vypracovávat na základě typických znaků profily a seznamy plavidel, která by mohli převaděči využívat, s cílem identifikovat potencionální plavidla a sledovat jejich další pohyb. Analytici z Europolu mají také na starost určování nelegálního internetového obsahu, který převaděči využívají k přilákání migrantů, což mohou být různé webové stránky, ale také skupiny na sociálních sítích. K redukci online obsahu nabízeného pašeráky má dopomoci i jednotka pro oznamování internetového obsahu, tzv. „*Internet Referral Unit*“ (IRU), která byla zřízena Europolem a jeho European Counter Terrorism Centre v červenci 2015. Tato platforma staví na zkušenostech Europolu a členských států a také působí jako odborné středisko EU. Na základě spolupráce tak pomáhá členským státům identifikovat, vyšetřovat a odstraňovat násilný extremistický obsah zveřejněný online na internetu a sociálních sítích.⁸⁵

3. 3 Akční plán EU proti pašování migrantů 2015 – 2020

Evropský program pro migraci stanovil boj proti pašování migrantů za jednu ze svých priorit, především aby se zamezilo zneužívání migrantů zločineckými sítěmi a omezila se motivace k nelegální migraci. Na konci května 2015 byl pak vydán Akční plán EU proti pašování migrantů (*EU Action Plan against migrant smuggling*) 2015 – 2020, který obsahuje specifická opatření nutná k provedení zmíněného programu v této oblasti a zahrnuje klíčová opatření, která byla již stanovena dříve.⁸⁶ Tento akční plán je chápán z širší perspektivy celkového úsilí EU o řešení základních příčin nelegální migrace ve spolupráci se zeměmi původu a tranzitu a snah Unie pro vymezení opatření pro prevenci a boj proti pašování migrantů. Primárně usiluje o efektivnější vyšetřování zločineckých sítí, a tak i předcházení ztrátám na životech.⁸⁷ Plán klade důraz hlavně na zintenzivnění policejní a justiční spolupráce. Z toho převážně plyne navýšení kapacit členských států a zesílení schopnosti EU poskytovat podporu a vzájemnou spolupráci a koordinaci mezi donucovacími a soudními strukturami a zapojení většího počtu agentur. Důležitá je podpora operativní spolupráce, tedy plné využívání

⁸⁵ The European Agenda on Security: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *European Commission* [online]. Brusel, 28. dubna 2015, s. 13 [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/european-agenda-security.pdf>

⁸⁶ EU Action Plan against migrant smuggling (2015 - 2020). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *European Commission* [online]. Brusel, 27. května 2015, s. 2 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eu_action_plan_against_migrant_smuggling_en.pdf

⁸⁷ Tamtéž, s. 3.

společných vyšetřovacích týmů.⁸⁸ Stejně jako v Programu pro migraci je i zde znova zmíněno efektivnější shromažďování a sdílení informací, hlavně o způsobu práce na trasách a obchodních modelech pašeráckých sítí, propojenosti s obchodováním s lidmi a další trestnou činností. V tomto ohledu také byly zvýšeny kapacity agentur EU pro účely výměny a analýzy informací. Podle okamžitých opatření zmíněných v Programu Europol posílil své kontaktní místo pro otázky pašování migrantů a svůj operační tým Mare tak, aby mohl sloužit jako informační centrum pro případy pašování migrantů po moři. V rámci JOT Mare se ustanovilo nasazení ad hoc operačního týmu za účelem zlepšení sběru informací. K tomu došlo 18. května 2015, kdy se Rada dohodla na zřízení nové vojenské operace EUNAVFOR MED, jinak také operace Sophia. Ta začala úzce spolupracovat s Frontexem a Europolem, resp. JOT Mare, zejména prostřednictvím opatření pro efektivní sdílení informací za účelem rozbití operačního modelu převaděčů a obchodníků s lidmi ve Středomoří. Operační velitelství bylo stanoveno v Římě a za velitele byl jmenován admirál Enrico Credendino.⁸⁹ Toto rozhodnutí společně ještě se vznikem JOT Mare je bráno jako jedna z prvních komplexních reakcí EU na výzvy v oblasti migrace a zahájilo tak operační plánování námořního řešení krize.⁹⁰

3. 4 Vznik EMSC

Po vzniku JOT Mare se nadále diskutovalo o vzniku větší platformy pro řešení migrační krize. Určené týmy do té doby operovaly primárně ve Středomoří a vzhledem k narůstajícímu počtu migrantů, kriminálních sítí a zločinecké činnosti související s příchodem nelegálních migrantů bylo potřeba zvýšit kapacity a posílit spolupráci s členskými státy a dalšími institucemi a agenturami.⁹¹ Tato problematika se projednávala na jednání Rady a JHA v listopadu roku 2015, kde byl Europol vyzván k urychlení zřízení svého Střediska pro pašování migrantů (EMSC) s cílem posílit schopnost Europolu podporovat členské státy v lepší prevenci a boji proti pašování nelegálních migrantů do EU. Ujednalo se, že EMSC bude zahrnovat iniciativu JOT Mare a dále rozšíří činnost Europolu, a to i se zaměřením na oblast západního Balkánu a v úzké spolupráci se všemi příslušnými agenturami EU, zejména s agenturou Frontex

⁸⁸ Tamtéž, s. 4.

⁸⁹ Council establishes EU naval operation to disrupt human smugglers in the Mediterranean. *European Council, Council of the European Union* [online]. 18. května 2015 [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/05/18/council-establishes-naval-operations-disrupt-human-smugglers-mediterranean/>

⁹⁰ EU Action Plan against migrant smuggling (2015 - 2020). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *European Commission* [online]. Brusel, 27. května 2015, s. 6 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eu_action_plan_against_migrant_smuggling_en.pdf

⁹¹ Robert Črepinko, prosinec 2019 (rozhovor)

a Eurojust. Součástí tohoto přístupu bylo také rychlé a účinné rozmístění policistů na hotspotech podél klíčových migračních tras.⁹² V rámci Europolu tak bylo v únoru 2016 zřízeno EMSC, které podle Komise prokázalo značně přidanou hodnotu v organizování operativní podpory. EMSC vzniklo jako součást European Organised Crime Centre (ESOCC), které má na starost boj proti organizovanému zločinu všeho druhu. EMSC se pak tedy zaměřuje primárně na případy spojené s pašováním migrantů a bylo vytvořeno podle stejného modelu jako European Cybercrime Centre nebo European Counter Terrorism Centre, která obě spadají pod ESOCC. Hlavním cílem EMSC se tak stala hlavně podpora policejních a pohraničních orgánů při koordinaci přeshraničních operací proti pašování migrantů a jejich zadržování, padělání dokumentů a dokladů totožnosti, monitorování hlavních migračních cest a „*e-smuggling*“, tedy pašování migrantů s pomocí sociálních sítí.⁹³

3. 4. 1 Struktura EMSC

Co se organizační struktury týče, je EMSC rozdělené na dvě části – strategickou a operační. Právě jedním z hlavních důvodů vzniku této platformy bylo vytvoření nové jednotné informační a zpravodajské služby a databází, které by zahrnovaly důležité informace o podezřelých kriminálních sítích, místech jejich pohybu a prostředcích, které využívají k páčání trestné činnosti. Hlavní činností strategického týmu je zpracovávání analýz o aktivitách organizovaných kriminálních skupin, forenzní a technická podpora, kontrola údajů v různých databázích Europolu, statistické údaje a jiné expertízy a doporučení vycházející z monitorování kriminálních činností.⁹⁴ Mezi produkty EMSC pak patří např. zprávy a podrobné informace o nových trendech v kriminálních sítích a vazbách na jiné oblasti trestné činnosti, dokumenty o zahajování vyšetřování, analytické produkty reagující na konkrétní události či zájmové skupiny nebo tzv. „*early warning notifications*“, jejichž účelem je varovat před aktuálními hrozbami. Obsahují doporučení pro lepší zvládnutí dané situace a většinou apelují na užší spolupráci mezi určenými autoritami.⁹⁵ Strategický tým vytváří své analýzy buď z vlastní iniciativy nebo na žádost některého členského státu podle jeho potřeby. Jednou z databází EMSC je i seznam zájmových plavidel, která spadají do kategorie podezřelých z pašování drog, zbraní a nelegálních migrantů. Další typ databáze zahrnuje např. seznam

⁹² Council Conclusions on Measures to handle the refugee and migration crisis. *European Council, Council of the European Union* [online]. 9. listopadu 2015 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/09/jha-council-conclusions-on-measures-to-handle-refugee-and-migration-crisis/>

⁹³ EMSC - First Year Activity Report. *Europol* [online]. 27. února 2017, s. 13 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-first-year-activity-report>

⁹⁴ Álvaro Rodríguez Gaya, prosinec 2019 (rozhovor)

⁹⁵ European Migrant Smugglin Centre - EMSC. *Europol* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-migrant-smuggling-centre-emsc>

dodavatelského řetězce satelitních telefonů nebo gumových člunů používaných převaděči. Všechny zprávy a informace, které EMSC získává, jsou sdíleny s členskými státy, Frontexem, Interpolem, Eurojustem a dalšími policejními či bezpečnostními agenturami. Pravidelně pak každý týden vydává EMSC tzv. „*European Monitoring Team report*“ (EPMT), kde popisuje aktuální trendy a události na hlavních migračních trasách a na základě statistik od členských států EU udává čísla příchozích migrantů včetně jejich národností. Funguje tedy jako informační služba o nejnovějších trendech nebo uplynulých událostech a jejich vlivu v kriminální rovině. Zároveň plní preventivní funkci, kdy informuje a varuje partnery před možnými hrozbami a zastává i funkci politické komunikace. Produkty strategické analýzy Europolu pomáhají tvůrcům rozhodnutí určit priority v boji proti organizovanému zločinu a terorismu. Policisté pak mohou na základě informací a doporučení poskytnutých strategickým týmem přizpůsobit svou činnost na vnitrostátní i regionální úrovni.⁹⁶

Operační tým se skládá z analytiků, kteří mají na starosti vyšetřování jednotlivých případů a využívají k tomu nejnovější technologie a programy pro policejní a vyšetřovací složky. Na základě sdílených dat poskytnutých členskými státy jsou analytici schopni dávat dohromady informace o konkrétních případech a jejich podezřelých a vytváří profily převaděčů či celých organizovaných skupin. Zpracovaná data zase zpětně sdílí se státy či dalšími agenturami a dohromady pak plánují, kdy a jak budou probíhat další kroky vyšetřování jako např. prohlídky domů, zabavování padělaných dokumentů, peněz či zbraní nebo zadržování podezřelých.⁹⁷

EMSC tak funguje jako platforma, která organizuje a hostí operativní schůzky, aby všechny zúčastněné orgány mohly projednávat vývoj případů a dohodly se na dalších krocích v rámci vyšetřování. V některých případech dochází k vytvoření společných vyšetřovacích týmů (JIT), kdy na žádost z jednoho nebo více členských států jsou Europol společně s Eurojustem zapojeni do společného šetření konkrétního případu.⁹⁸ Většina případů podporovaných EMSC je pak uzavřena akčními dny, během kterých dochází k zatýkání podezřelých, prohlídkám domů a zabavování majetku z trestné činnosti.

Součástí EMSC jsou také Regionální pracovní skupiny EU (EURTF) v hostitelských státech, které byly zřízeny už v červnu 2015 na základě Evropského programu pro migraci. Jejich úkolem je koordinovat práci podpůrných týmů na hotspotech a zajišťovat úzkou

⁹⁶ CARRERA, Sergio, Jennifer ALLSOPP a Lisa VOSYLIUTE. The Role of EU Agencies in Countering Migrant Smuggling. *Policing Humanitarianism: EU Policies Against Human Smuggling and their Impact on Civil Society*. Hart, 2019, s. 29-30. ISBN 978-1-50992-299-4.

⁹⁷ Tamtéž, s. 30.

⁹⁸ Joint Investigation Teams (JITs): Role of Eurojust and Europol. *Eurojust* [online]. [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <http://www.eurojust.europa.eu/Practitioners/JITs/Pages/roles-Eurojust-Europol.aspx>

spolupráci členských států a dalších agentur a pomáhat vnitrostátním orgánům v oblasti identifikace, azylové podpory, sdílení zpravodajských informací a vyšetřování. Ředitelství operačního střediska bylo zřízeno na Sicílii v Katánii ke koordinaci práce na italských hotspotech a další v Řecku ve městě Piraeus.⁹⁹

Co se výměny informací týče, je za účelem předcházení trestné činnosti a boji proti ní nezbytné, aby měl Europol co nejúplnější a nejaktuálnější informace. Podle nařízení Evropského parlamentu a Rady z května 2016 je Europol oprávněn ke zpracování údajů poskytovaných členskými státy, institucemi Unie, třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi, aby se mohl obeznámit s aspekty a trendy trestné činnosti, shromažďovat informace o sítích organizované trestné činnosti a nalézat souvislosti mezi různými trestnými činy. V rámci zlepšení své efektivity za účelem poskytování přesných analýz trestné činnosti příslušným orgánům členských států by měl Europol využívat ke zpracování údajů nejnovější a bezpečné technologie. Účelem je co nejrychlejší odhalování vazeb mezi vyšetřováními a obvyklými způsoby fungování zločineckých skupin, křížová kontrola údajů a přehled o aktivitách, přičemž Europol musí dbát na vysokou ochranu osobních údajů a tajných informací. Europol by měl být rovněž schopen působit jako poskytovatel služeb, zejména pak poskytováním zabezpečené sítě pro výměnu údajů.¹⁰⁰ K tomu slouží tzv. „*The Secure Information Exchange Network Application*“ – SIENA, která funguje již od roku 2009 a je považována za nejmodernější platformu splňující nejdůležitější komunikační potřeby při vzájemné výměně informací. Tato platforma umožňuje rychlou a spolehlivou výměnu operačních a strategických informací o trestných činnostech mezi členskými státy EU, styčnými důstojníky¹⁰¹ Europolu zastupující země, analytiky a odborníky a také třetími stranami, se kterými má Europol dohody o spolupráci.¹⁰²

Dalším důležitým komunikačním prostředkem, který Europol využívá, je tzv. „*Europol Platform for Experts*“ (EPE), a funguje k poskytování a předávání odborných znalostí v rámci mezinárodní spolupráce v oblasti vymáhání práva. Tato platforma umožňuje sdílení aktuálních

⁹⁹ Managing the refugees crisis: immediate operational, budgetary and legal measures under the European Agenda on Migration: Annex to the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council. *European Commission* [online]. Brusel, 29. září 2015, s. 2-3 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/communication_on_managing_the_refugee_crisis_annex_2_en.pdf

¹⁰⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/JHA, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV. *EUR-Lex* [online]. 24. května 2016 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R0794>

¹⁰¹ Styční důstojníci v Europolu jsou nasazováni z každého členského státu EU i z partnerských zemí a mají za úkol zajišťovat komunikaci mezi organizací a svými státy a koordinovat vzájemné činnosti.

¹⁰² Secure Information Exchange Network Application (SIENA). *Europol* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>

informací a událostí, osvědčených postupů při vyšetřování, inovací či odborných rad a znalostí. Uživatelé mohou vzájemně komunikovat a spolupracovat prostřednictvím odborných virtuálních komunit, které se věnují konkrétním oblastem, mezi které patří i nelegální migrace a pašeráctví. V systému EPE se nevyměňují ani neukládají žádné osobní údaje ani utajované informace. Kombinace právního rámce EPE, jeho analytické kapacity, uživatelů zastupujících členské státy a širokou škálu spolupracujících partnerů umožňuje Europolu přidat do mezinárodní spolupráce jedinečnou hodnotu.¹⁰³

3. 4. 2 První rok fungování EMSC (2016)

EMSC bylo zřízeno po období, kdy neregulární migrace do Evropy dynamicky vzrostla a stala se tak jedním z největších hrozeb na úrovni ochrany států EU. Pašeráctví se vyvinulo do velmi lukrativní formy zločineckého podnikání a primárním cílem EMSC se proto stala podpora policejních a pohraničních orgánů při koordinaci vysoce komplexních přeshraničních operací proti pašování. V prvním roce fungování EMSC se tak specialisté a analytici museli co nejrychleji a nejefektivněji pustit do své profesionální práce, aby zajistili úplné a včasné poskytování kvalitních analytických produktů a digitálních forenzních služeb na podporu zúčastněných donucovacích orgánů.¹⁰⁴

Jedním z prvních důležitých aspektů užší spolupráce mezi agenturami a členskými státy EU byl nárůst intenzivního využívání sítě SIENA pro výměnu zpráv. Za rok 2016 EMSC obdrželo celkem 11 942 SIENA zpráv, které zahrnovaly data okolo 17 400 podezřelých z nelegálního pašování migrantů a pomohlo zahájit více než 2 000 vyšetřování včetně 490 případů s falšování dokumentů, což je oblast, které roku 2016 EMSC věnovalo zvláštní pozornost. Několik případů bylo součástí společných vyšetřovacích týmů a EMSC se zúčastnilo a podpořilo celkem 27 společných akčních dnů.¹⁰⁵ Zároveň se také výrazně zvýšila činnost JOT Mare, seznam zájmových plavidel se aktualizoval a počet plavidel, která byla potencionálně využita pašeráky vzrostl na 500. JOT Mare nadále plně pokračovalo v podpoře regionálních pracovních skupin na hotspotech v Itálii a Řecku, kde specialisté a analytici z EMSC zajišťují a koordinují činnost s vnitrostátními orgány států. Roku 2016 také EMSC ve spolupráci s Frontexem zahájilo projekt, který umožnil automatickou výměnu osobních údajů mezi agenturami. Díky rozhovorům s migranty se podařilo získat mnoho údajů o podezřelých, jejich

¹⁰³ Europol Platform for Expert (EPE). *Europol* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/information-exchange/europol-platform-for-experts>

¹⁰⁴ EMSC - First Year Activity Report. *Europol* [online]. 27. února 2017, s. 13 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z:

<https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-first-year-activity-report>

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 13

metodách pašování a také důležité informace o migračních trasách. Během roku 2016 došlo i k výraznému nárůstu případů s šířením inzerce na internetu, kdy bylo EMSC nahlášeno více jak 1 150 účtů na sociálních sítích. Pašeráci začali nabízet své služby online s cílem nalákat migranty na zajištění „bezpečných“ cest do evropských států.¹⁰⁶

Zamezení zločineckým skupinám využívat výhod jejich nelegálních činností a podpora účinných opatření při vyšetřování není prioritou pouze v rámci potírání nelegální migrace, avšak v boji proti organizované trestné činnosti obecně. EMSC se tak roku 2016 zapojilo do řady souvisejících aktivit k narušení obchodního modelu pašování migrantů.

Jedním z dalších cílů EMSC bylo oslovit a navázat spolupráci i s partnery mimo EU a zřídit platformu pro spolupráci v oblasti nelegální migrace pro všechny ovlivněné subjekty. V rámci této platformy tak začalo EMSC spolupracovat např. s úředními orgány v Senegalu, Nigérii nebo Pákistánu ve snaze posílit spolupráci s EU a příslušnými donucovacími orgány a politickými aktéry odpovědnými v této oblasti. Byla také navázána kooperace s pomocnou misí EUBAM v Libyi.¹⁰⁷

Pro rok 2017 mělo EMSC v plánu nadále pokračovat v aktivním monitoringu, vedení a koordinaci aktivit a operací proti nelegálnímu pašování a prohlubovat spolupráci s dosavadními partnery. Zároveň v souladu s nejnovějšími politickými rozhodnutími EMSC naplánovalo intenzivně pracovat na rozvoji nových partnerství ať už v Evropě, tak i za hranicemi. EMSC se chce více soustředit na země původu a tranzitu s cílem rozvinout účinná regionální partnerství zaměřená na posílení strategického obrazu o organizovaném pašování migrantů a o usnadnění zavádění účinných protipatření. Spolupráce s Evropskou komisí má za cíl rozvíjet platformy kooperace v oblasti pašování migrantů stejně tak jako kooperace s dalšími institucemi a agenturami. EMSC tak bude nadále hrát klíčovou roli při koordinaci operací v oblasti nelegálního pašování migrantů v souladu s migračním plánem z května roku 2015 a s cíli politického cyklu pro roky 2017-2020.¹⁰⁸

3. 4. 3 Druhý rok fungování (2017)

Od migrační krize v roce 2015 se podnikání v oblasti pašování migrantů etablovalo jako velmi lukrativní a sofistikovaný kriminální trh. A i přes výrazný pokles počtu nelegálních migrantů přicházejících do Evropy, zejména ve srovnání s rokem 2015, zůstává i v roce 2017 pašování migrantů stále velmi ziskovou a rozšířenou trestnou činností organizovaného zločinu

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 13

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 14

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 18

v EU. Pašeráci se i nadále soustředí na primární a sekundární pohyby s různými cílovými zeměmi. Roku 2017 je zaznamenáno celkem 204 719 nelegálních překročení hranic, což je o 87 % méně než roku 2016 a o 60 % méně než v předchozím roce.¹⁰⁹ EMSC obdrželo 12 300 SIENA zpráv týkající se pašování migrantů s 27 075 podezřelými subjekty a zahájilo 1 700 nových vyšetřování, které uzavřelo celkově ve 27 akčních dnech.¹¹⁰ Kromě pašování dokumentů byl v roce 2017 také zaznamenán vzrůst případů, kdy zločinci využívají velmi sofistikované a propracované metody přepravy. To je např. schovávání migrantů do vzduchotěsných komor uvnitř vozidel, v prostorech za motory nebo v přívěsech. Pro zamezení detekce umisťují na vozy falešné poznávací značky.¹¹¹

Velkým problémem nadále zůstává využívání sociálních sítí k propagaci pašeráckých služeb. Jedna z jednotek Europolu – „*EU Internet Referral Unit*“ (EU IRU) začala úzce spolupracovat s EMSC při odhalování nabídek pašování migrantů inzerovaných online. Tato spolupráce umožňuje zvýšit EMSC jeho vyšetřovací schopnosti a výsledkem je zvýšení počtu úspěšných operací zaměřených na e-smuggling. Za rok 2017 bylo 93,77 % z celkového počtu detekovaného obsahu na internetu smazáno.¹¹²

Jako součást JOT Mare byla roku 2017 zřízena platforma pro sběr, třídění a distribuci informací – „*Information Clearing House*“ (ICH). Hlavním cílem této platformy byla stanovená spolupráce v oblasti zlepšování přenosu a sdílení informací s Europolem ohledně pašování migrantů, což tak mělo upevnit jeho podporu v rámci spolupráce s dalšími agenturami a partnery i za hranicemi EU, kde je potřeba zaměřit se na zdrojové a tranzitní země. Zároveň je také cílem iniciovat nebo rozvíjet spolupráci s méně tradičními partnery, kteří nejsou bezprostředně spojeni s vymáháním práva, např. vojenské síly v rámci společných misí nebo námořní operace (např. EUNAVFOR Med).¹¹³ Jeho úkolem je tedy shromažďovat informace o organizovaných zločineckých skupinách a tento materiál je nadále sdílen a určen k přímému použití vnitrostátních orgánům zodpovědných za konkrétní případy a stíhání. Podle Maltské deklarace a jejího implementačního plánu z února roku 2017 tak byla posílena spolupráce a zlepšilo se sdílení informací, což výrazně přispívá k lepšímu vyšetřování a odhalování pachatelů.¹¹⁴

¹⁰⁹ Two Years of EMSC. *Europol* [online]. 20. dubna 2018, s. 7 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/two-years-of-emsc>

¹¹⁰ Tamtéž, s. 8

¹¹¹ Tamtéž, s. 10

¹¹² Tamtéž, s. 17

¹¹³ Tamtéž, s. 20

¹¹⁴ Enhancing the response to migrant smuggling networks: a comprehensive and operational set of measures [online]. Prosinec 2018, s. 10 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15250-2018-INIT/en/pdf>

Podle očekávání zůstane pašování migrantů do EU i uvnitř EU i nadále hlavní hrozbou a stále bude silně ovlivňováno řadou faktorů od právního a politického vývoje až po činnosti v oblasti vymáhání práva v zemích původu, tranzitu a cílových destinacích. I v příštích letech si EMSC stanovilo za cíl dále rozvíjet své schopnosti v rámci operativní i strategické podpory a pomáhat tak evropským státům i institucím bojovat proti nelegálním činnostem v oblasti pašeráctví.¹¹⁵

3. 4. 4 Třetí rok fungování (2018)

Přestože se celkový migrační tok do Evropy v roce 2018 snížil, kriminální činnosti spojené s nelegální migrací a poptávka po pašeráckých službách mají spíše vzestupnou tendenci. EMSC tak má i v dalším roce stále možnost plnit cíle a plány, které si určilo při jeho vzniku a v následující letech, a tak se mu i nadále daří upevňovat si svou přední pozici a pokračovat ve své činnosti.¹¹⁶ I v tomto roce se dařilo udržovat vzájemnou spolupráci a komunikaci s ostatními partnery, EMSC tak obdrželo 18 234 SIENA zpráv a iniciovalo 3 657 nových případů, účastnilo se celkem 39 akčních dnů v terénu, což vedlo k více než 600 zadržených osob z kriminální činnosti v oblasti pašeráctví.¹¹⁷ V březnu 2019 vytvořil strategický tým EMSC se specialisty z Frontexu a EASO společný report zaměřený na sekundární pohyby, kterým se od roku 2018 věnuje více pozornosti. Sekundární pohyby získaly na významu zejména podél balkánských tras a také do Anglie přes kanál La Manche. Německo a Velká Británie se tak staly jedním z hlavních cílů migrantů. Na základě toho jsou nejčastěji hlášenými trasami cesty přes Belgie, Nizozemsko a Francii do Velké Británie a přes Balkánský poloostrov a Rakousko do Německa. Větší počet příchodů byl zaznamenán i na západní středomořské trase do Španělska z Maroka, proto se několik operací vedených španělskými orgány s podporou Europolu zaměřilo právě na sítě pašeráků organizující přechody migrantů na této trase. Jedna z operací byla zaměřena na vysoce organizovanou skupinu pašující migranty přes země ve východní Africe, na Středním východě a v Jižní Americe do Francie a Španělska.¹¹⁸

Nejčastěji hlášeným způsobem přepravy stále také zůstává ukrývání v automobilech, dodávkách nebo nákladních automobilech, a to převážně v jejich skrytých částech. Kvůli riziku odhalení se najatí řidiči snaží vyhybat hraničním kontrolám. Dalším problémem jsou vysoké

¹¹⁵ Tamtéž, s. 26-27.

¹¹⁶ EMSC 3rd Annual Activity Report - 2018. *Europol* [online], s. 11 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-3rd-annual-activity-report---2018>

¹¹⁷ Tamtéž, s. 9.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 13.

počty nelegálních migrantů, kteří cestují v jednom vozidle. Jedním z takových případů je incident, který se stal v Řecku, kdy při nehodě přeplněného vozidla s nákladním automobilem zahynulo 11 migrantů, když se řidič snažil vyhnout policejnímu kontrolnímu stanovišti. Strategický tým EMSC vypracoval několik varovných zpráv a reportů týkajících se této problematiky. Celkově bylo Europolu za rok 2018 hlášeno více než 6 600 případů s odhalením nelegálních migrantů ve vozidlech podél balkánské trasy a téměř 80 % z nich bylo přepravováno za vysoce rizikových okolností.¹¹⁹

V říjnu 2018 Evropská rada vyzvala k posílení boje proti organizovaným pašeráckým sítím a vyzvala Radu, aby za tímto účelem vypracovala funkční soubor opatření. V prosinci tak Rada schválila komplexní soubor opatření s cílem zintenzivnit boj proti kriminálním sítím organizujících pašování migrantů, které široce ovlivnily a posílily činnost EMSC.¹²⁰ Tato opatření staví na pokračujícím úsilí EU a rozvíjejí Akční plán pro migraci z roku 2015. Konkrétní kroky se pak zaměřují např. na zvýšení kapacity EMSC pro silnější podporu členských států ve vyšetřováních a lepší meziagenturní přístup na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni. Dále pak na co nejlepší využití synergií mezi dostupnými operačními nástroji nebo posílení spolupráce v oblasti sdílení informací. Na to navazuje převážně rozšíření činností ICH s důrazem na prohloubení dosavadních interakcí, integrování nových partnerů a zlepšení technické kapacity pro komunikaci prostřednictvím zabezpečené sítě pro výměnu informací (SIENA). Jedním z dalších bodů bylo také začít ujednávat mezinárodní dohody umožňující výměnu osobních údajů mezi Europelem a třetími stranami, což mělo za cíl větší objem informací o pachatelích a rychlejší identifikaci.¹²¹ V rámci operativní podpory se také ujednal vznik společné skupiny styčných důstojníků pro pašování migrantů, která by měla pomocí této platformy poskytnout koordinovanou podporu proti klíčovým hrozbám pašeráckých sítí.¹²²

3. 4. 5 Vznik JLT-MS

Podle rozhodnutí Rady ustanovených v souboru opatření zaměřených na boj s nelegální migrací z konce roku 2018, vznikla v červenci 2019 v rámci EMSC společná platforma pro boj proti pašování migrantů a obchodu s lidmi (*JLT-MS*). Tato platforma měla již od počátku za cíl umožnit styčným důstojníkům ze všech členských států EU posílit spolupráci a vzájemnou komunikaci a zvýšit tak efektivitu při řešení případů. Hlavní úkolem JLT-MS je tak posílit

¹¹⁹ Tamtéž, s. 14.

¹²⁰ Tamtéž, s. 8

¹²¹ *Enhancing the response to migrant smuggling networks: a comprehensive and operational set of measures* [online].

Prosinec 2018, s. 3 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15250-2018-INIT/en/pdf>

¹²² Tamtéž, s. 4.

podpůrný mechanismus včetně analytických schopností a nástrojů, jako je již např. JOT Mare nebo ICH. Tato pracovní skupina tak poskytuje společnou platformu pro přímý kontakt, lepší koordinaci při provádění přeshraničních operací a těsnější spolupráci při identifikaci zločineckých sítí mezi donucovacími orgány.¹²³

¹²³ New Task Force at Europol to Target the Most Dangerous Criminal Groups Involved in Human Trafficking and Migrant Smuggling. *Europol* [online]. Červenec 2019 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/new-task-force-europol-to-target-most-dangerous-criminal-groups-involved-in-human-trafficking-and-migrant-smuggling>

4. Shrnutí a aplikace teorie nového institucionalismu

Na základě analýzy vývoje evropských agentur a institucí v předchozí kapitole, můžeme nový institucionalismus označit za teoretický rámec schopný popsat a vysvětlit, jakým způsobem se odehrával proces institucionalizace hlavních aktérů a jejich spolupráce. Právě to je v oblasti utváření evropské politiky a zajištění bezpečnosti v evropském prostoru společným a klíčovými zájmy. Tato teorie může být aplikována jak na vývoj jednotlivých institucionálních kroků, mezi které patří např. vydávání dokumentů EU nebo reorganizace Europolu, tak i na formu spolupráce evropských činitelů. V neposlední řadě je také důležité zdůraznit, že nový institucionalismus zachycuje nejen vznik nových institucí, ale i vytvoření pravidel a nařízení, podle kterých by se zúčastnění aktéři měli řídit v rámci snahy o společné řešení daného problému.

4. 1. Historický institucionalismus

Dle vysvětlení teoretického rámce v první kapitole, historický institucionalismus se zaměřuje především na popis, jak se v určité časové linii vyvíjejí instituce a jak ovlivňují postavení členských států způsobem, který není primárně zamýšlený a očekávaný. Jeho vysvětlení institucionalizace se odvíjí od principu závislosti současného rozhodování aktérů na předchozím vývoji – státy tedy operují ve světě, který je utvářen předchozím chováním aktérů. Pohled na migraci z institucionálního hlediska, který je popsán ve druhé kapitole, nám stručně nastínil vývoj evropské migrační politiky od druhé poloviny 20. století. Z hlediska historického institucionalismu nám to pomáhá lépe pochopit celý proces evropské integrace, kdy bylo cílem mít v rámci EU jednotnou migrační a azylovou politiku a klade důraz na spolupráci členských států a institucí EU ve všech otázkách týkajících se migrace. V minulosti na problémy se zvýšenou mírou migrace reagovaly nejrůznější smlouvy a nařízení EU, jako byly např. Schengenská dohoda, Maastrichtská nebo Amsterodamská smlouva či Dublinský systém. Tato opatření však primárně reagovala na přirozený vývoj migrace a v minulosti se nesetkáváme s tak vysokou mírou nelegální migrace, jako způsobila silná migrační vlna od roku 2015. Podle historického institucionalismu můžeme konstatovat, že v souvislosti s migrační krizí instituce reagují a chovají se podle určitých hodnot předurčených z předešlého vývoje migrační politiky, který má za cíl zajišťovat stabilitu, spolupráci a bezpečnost v evropském prostoru. V této případové studii se ale setkáváme s novými prvky ovlivňujícími evropskou bezpečnost, které vyžadují jiná a novější opatření, která v minulosti nebyla aplikována. Tato varianta teorie nám

tedy spíše popisuje, jak se nadále politika vyvíjela, avšak nedokáže přesně odpovědět, proč se tomu tak stalo. Podává ucelený obraz o tom, kdy ke změnám začalo docházet, popisuje nám, co se postupně dělo v konkrétních obdobích a také nám zdůrazňuje velmi důležitou roli institucí v řešení politických otázek. I když je shrnutí a zachycení vývoje politiky a všech událostí podstatné, nám jde především o hlavní důvody, proč k takovým věcem začalo docházet. Na tuto otázku se lépe snaží najít odpovědi zejména institucionalismus racionalistický.

4. 2 Racionalistický institucionalismus

Pohled racionalistického institucionalismu je tedy pro tuto studii klíčový, jelikož díky němu nalézáme odpovědi na otázky, které se ptají po příčinách, které vedly ke změnám v diskutovaných institucích. Tak dokážeme institucionalizaci racionálně zdůvodnit snahou aktérů o maximalizaci jejich zájmů.

Petr Kratochvíl ve své knize o teorii evropské integrace¹²⁴ popisuje, že v rámci europeizace, tedy působení evropských integračních procesů a jejich dopad a vliv v rámci států EU, je integrace považována jako faktor vysvětlující výstupy a změny v rámci evropské i domácí politiky. Jednou z výzkumných otázek v rámci teorie evropské integrace může být například cíl vysvětlit, proč se státní aktéři snaží vytvářet nadnárodní instituce. Teorie racionalistického institucionalismu nám pak vysvětluje, že jsou tyto instituce při vykonávání určitých úkolů více efektivní než samotné státy. Instituce mimo jiné mohou dále posilovat vlastní autonomii nebo vytvářet tlak na státy nebo další partnery, aby na dané instituce převedly silnější pravomoci. „*Integrace je proces, při němž jsou političtí aktéři z rozdílného národního prostředí vedeni k tomu, aby přesunuli svou loajalitu, očekávání a politické aktivity k novému centru, jehož instituce disponují jurisdikcí nad již existujícími státy, anebo ji požadují.*“¹²⁵

Z pohledu této teorie tak můžeme konstatovat, že příčinou institucionalizace na pozadí politiky řešení migrační krize tak byla snaha o co nejefektivnější uspořádání vztahů a spolupráce mezi státy a orgány EU, Evropelem a ostatními partnery. Tím se projevuje výchozí předpoklad racionalistického institucionalismu, a to že aktéři jednají racionálně, mají pevné preference a jejich strategickým cílem je své zájmy společně maximalizovat. Pro členské státy EU je v tomto případě spolupráce s Evropelem a dalšími evropskými orgány velmi důležitá a společné řešení problematiky migrační krize v rámci unijních platforem přináší mnoho výhod. Jednou z nich může být např. snadnější komunikace, snížené náklady potřebné pro vyjednávání

¹²⁴ KRATOCHVÍL, Petr. *Teorie evropské integrace*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-467-0.

¹²⁵ Tamtéž, s. 24.

nebo podpora předvídatelného chování ostatních aktérů.¹²⁶ Ze strany zahraničních politik a policejních a bezpečnostních složek států je pak delegování hlavních úkonů řešících politiku migrační krize na příslušné evropské orgány, v tomto případě hlavně Europolu, dalším logickým krokem z hlediska této teorie.

Europol má celkem devět prioritních oblastí trestné činnosti a boj proti nelegální migraci byl v rámci politického cyklu EU na roky 2013-2017 určen jako nejvyšší priorita s cílem dopadnout zločinecké skupiny, které napomáhají nelegální migraci a dopouštějí se při tom dalších trestných činností, jako je např. falšování dokumentů, pašování zbraní, drog nebo peněz. Cílem tzv. politického cyklu EU je zajistit účinnou spolupráci mezi donucovacími orgány členských států, orgány a agenturami EU, která by měla vést k soudržným a stabilním operativním opatřením zaměřeným na nejnaléhavější hrozby trestné činnosti, kterým EU čelí. Tento plán vychází ze zprávy o posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti (*Serious and Organised Crime Assessment*, SOCTA), kterou předkládá Europol a je základem pro diskusi mezi členskými státy o prioritách při řešení hrozeb trestné činnosti EU. Tyto priority jsou následně přijímány Radou ve složení pro spravedlnost a vnitřní věci. Ve zprávě SOCTA z roku 2017, kde jsou návrhy pro nový politický cyklus EU pro roky 2017-2021 byl boj proti převaděčství znova označen jako prioritní hrozba.¹²⁷ „Převaděčství migrantů do EU je v současné době jednou z nejrychleji rostoucích forem organizované trestné činnosti. Nejenže podněcuje nelegální migraci do EU, a tím ovlivňuje bezpečnost hranic a narušuje řízení migrace, ale rovněž představuje závažnou formu trestné činnosti, která stále více vystavuje migranty násilí, vykořisťování a ztrátám na životech. Evropský program pro migraci a Akční plán EU proti pašování migrantů identifikovaly potřebu upřednostnit lepší prevenci a boj proti převaděčství migrantů, včetně omezování nelegální migrace a ztrát na životech ve Středomoří.“¹²⁸

Právě na základě zpráv o posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti a doporučeních vyplývajících z politických debat se zvyšuje i očekávání mezi veřejností a státními a politickými tvůrci, což je z hlediska racionalistického institucionalismu klíčové. Díky náležité prioritizaci a přiděleným finančním prostředkům by tak autority v právním prostředí měly zodpovědně a důsledně řešit citlivé politické a socioekonomické jevy v oblasti

¹²⁶ KANIOK, Petr. *Národní parlamenty a evropská integrace: kolektivní aktér politického systému EU?*. Praha: Konrad-Adenauer-Stiftung, 2016, s. 27. ISBN 978-80-210-8355-4.

¹²⁷ CARRERA, Sergio, Jennifer ALLSOPP a Lisa VOSYLIUTE. *The Role of EU Agencies in Countering Migrant Smuggling. Policing Humanitarianism: EU Policies Against Human Smuggling and their Impact on Civil Society*. Hart, 2019, s. 24. ISBN 978-1-50992-299-4.

¹²⁸ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě: Šestá zpráva o pokroku na cestě k účinné a skutečné bezpečnostní unii. *Evropská komise* [online]. Brusel, 12. dubna 2017, s. 8 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0213&from=EN>

migrace pomocí vymáhání trestního práva. Tato prioritizace výrazně pomáhá a promítá se do vytváření samostatných formálních struktur na institucionální úrovni, jako je právě např. vznik EMSC.¹²⁹ Důležitým faktorem pro jeho vznik byla hlavně nutnost předejít všem formám organizované trestné činnosti, která výrazně ovlivňuje bezpečnost evropských hranic. O tom se začalo hojně diskutovat v průběhu roku 2015 a bylo to i zmíněno v důležitých prohlášeních a dokumentech vydaných Evropskou komisí, které identifikovaly potřebu upřednostnit lepší prevenci a boj proti převaděčství migrantů, včetně omezování nelegální migrace a ztrát na životech ve Středomoří. Zvýšená podpora Europolu, včetně vytvoření specializovaného centra pro boj proti převaděčství, ze strany evropských států a jiných orgánů má tak pomoci řešit tyto výzvy. Roční zpráva o činnosti a pokroku ilustruje komplexní podporu, kterou EMSC poskytuje evropským policejním orgánům a orgánům hraniční kontroly při koordinaci velmi složitých přeshraničních operací zaměřených proti převaděčství.¹³⁰ Zde je také důležité podtrhnout hlavní myšlenku teorie nového institucionalismu, a tím je tvrzení, že pro pochopení fungování mezinárodních vztahů a politických souvislostí je klíčová analýza jednotlivých institucí účastnících se procesu institucionalizace. V následující podkapitole bude ještě zdůrazněna funkce Europolu a hlavně EMSC v celé problematice.

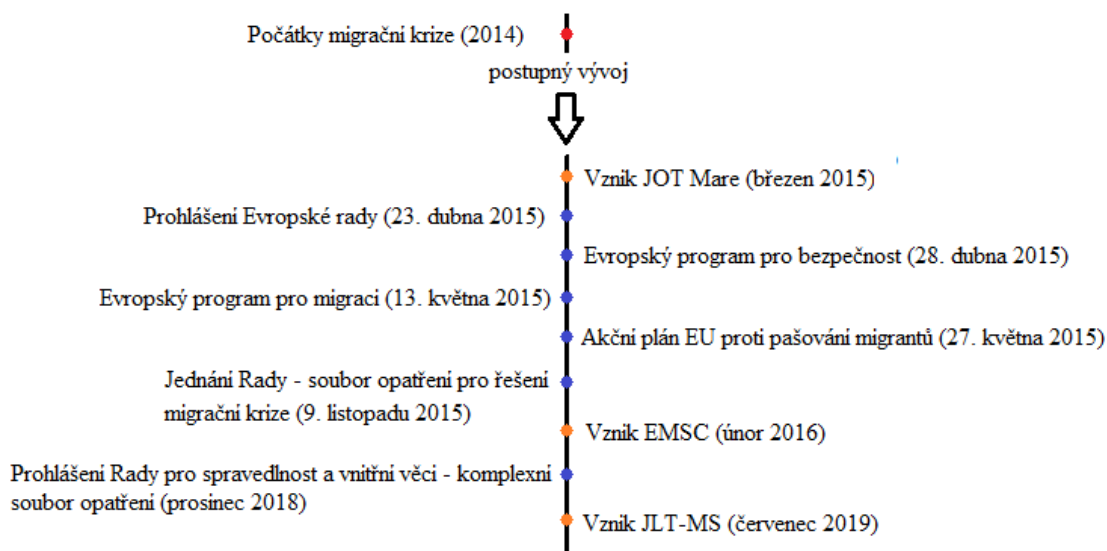
Americký sociolog James G. March, který se zabýval definicí a studiem teorií nového institucionalismu, pokládá analýzu vlivu aktérů a jejich zájmů jako klíčovou pro porozumění politického procesu.¹³¹ Z tohoto důvodu nám může metoda process tracing pomoci poznat kauzalitu v celém procesu institucionalizace evropských orgánů. Ve zkoumané případové studii tak můžeme označit preference aktérů tvořících politiku založenou na řešení kriminality migrační krize, jejich rozhodnutí a následné institucionální kroky za jednotlivé aspekty celého procesu a zároveň prvky určující operacionalizaci konceptů nového institucionalismu. Určitou kauzalitu pak spatřujeme v jejich logické návaznosti v kontextu celého procesu. Z hlediska varianty vysvětlení výsledku, která byla definována v první kapitole, můžeme identifikovat a popsat hlavní příčinu a její následné jednotlivé kroky, které vedly k daným závěrům. Jako hlavní spouštějící faktor v daném případě můžeme identifikovat vznik migrační krize a s tím i nárůst kriminality v evropském prostoru. Práce se zaměřuje hlavně na problematiku pašeráctví a dalších činností, které jsou spojeny s nelegální migrací. Vzhledem k migračnímu tlaku a

¹²⁹ CARRERA, Sergio, Jennifer ALLSOPP a Lisa VOSYLIUTE. The Role of EU Agencies in Countering Migrant Smuggling. *Policing Humanitarianism: EU Policies Against Human Smuggling and their Impact on Civil Society*. Hart, 2019, s. 24. ISBN 978-1-50992-299-4.

¹³⁰ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě: Šestá zpráva o pokroku na cestě k účinné a skutečně bezpečnostní unii. *Evropská komise* [online]. Brusel, 12. dubna 2017, s. 8 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0213&from=EN>

¹³¹ DÜR, Andreas. Measuring Interest Group Influence in the EU. *European Union Politics* [online]. SAGE Publications, 2008, 9(4), 560 [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00571769/document>

nárůstu hlášených případů kriminálních činností spojených s nelegální migrací a pašeráctvím, začaly být stávající struktury právních orgánů EU a členských států přetížené, a tak bylo nutné začít diskutovat o možných řešeních. Činnosti evropských aktérů, které byly podrobněji popsány ve třetí kapitole, jsou pak na sebe kauzálně navázány a jsou považovány za stěžejní kroky v celém procesu vývoje evropské politiky v institucionálním rámci. Pro přehlednost jsou jednotlivé kroky zaznamenány na časové ose.

4. 3 Zdůraznění role Europolu a EMSC

V návaznosti na dění začal být Europol přímo pověřován posílením svých kapacit z evropské politické úrovně a také od vnitrostátních donucovacích orgánů s rostoucí poptávkou po podpoře. Prvním zásadním institucionálním krokem byl vznik JOT Mare, kdy Rob Wainwright, v té době ředitel Europolu, při zahajování uvedl, že tragédie odehrávající se ve Středozemním moři potřebují rychlé a koordinované akce na úrovni EU a vznik JOT Mare nemohl mít lepší načasování. Komisař EU pro migraci, vnitřní věci a občanství Dimitris Avramopoulos také velmi ocenil vznik této nové iniciativy, vyjádřil podporu Europolu a zdůraznil, že díky tomuto kroku se posílí spolupráce mezi evropskými institucemi a státy. To by zároveň mělo dopomoci rychlejšímu řešení společných cílů a dosažení efektivních výsledků.¹³² Vzhledem k tomu, že první tým se skládal z pouhých šesti analytiků a několika

¹³² Joint Operational Team Launched to Combat Irregular Migration in the Mediterranean. *Europol* [online]. 17. března 2015 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/joint-operational-team-launched-to-combat-irregular-migration-in-mediterranean>

specialistů zaměstnaných na hotspotech v Řecku a Itálii, bylo jasné, že pro efektivnější činnost se kapacita bude muset co nejrychleji navyšovat.¹³³ Vytvoření EMSC počátkem roku 2016 na základě rozhodnutí ministrů spravedlnosti a vnitřních věcí bylo pak další logickou reakcí na nutnost zvýšení kapacit pro řešení pašeráctví a dalších kriminálních činností v rámci migrační krize. To umožnilo podporu účinné přeshraniční spolupráce v rámci vyšetřování nadnárodních sítí. Důležitým pokrokem bylo hlavně posílení informačních kanálů, což bylo v této problematice klíčové. Dříve byl jedním z hlavních problémů právě nedostatek sdílených informací, a tak se díky společné platformě pro výměnu informací zvýšila komunikace a koordinace mezi specialisty a vyšetřovateli. K tomu přispívají i produkty strategického týmu, který pravidelně informuje zúčastněné aktéry a sdílí potřebné dokumenty.¹³⁴ Podle výročních reportů produkovaných strategickým týmem EMSC, můžeme konstatovat, že se EMSC daří efektivně pracovat na případech, navyšovat své kapacity a rozšiřovat působnost. Podle vedoucího oddělení, kterým je od jeho vzniku Robert Črepinko, EMCS plní své cíle, které byly stanoveny hned od počátků jeho fungování, a to hlavně díky profesionální práci zaměstnaných specialistů a funkční spolupráci s dalšími důležitými partnery. EMSC neřeší státní hranice a bere tak evropské státy jako celek, tudíž je jeho podpora postavená na modelu poskytování služeb všem evropským složkám, které jsou činné v trestním řízení. Zároveň středisko nasazuje odborníky a týmy na hotspoty do hostitelských států a zřizuje mobilní pracoviště během vyšetřování, což se ukázalo jako velmi efektivní nástroj. Robert Črepinko také uvedl, že možnost nasazení se stala nejlepší přidanou hodnotou, kterou EMSC může poskytnout členským státům, a tak je potřeba tuto činnost v budoucnu zlepšovat.¹³⁵ Na druhou stranu se ale EMSC začalo občasně potýkat s nedostatečně rychlým vyřizováním zpráv a pomalými reakcemi ze stran dalších zúčastněných autorit, jako jsou převážně styční důstojníci členských států. To podle hlavního analytika operačního týmu může vést k oslabení některých vyšetřování a mnohdy zabraňuje okamžitým řešením.¹³⁶ I to byl jeden z hlavních důvodů, proč se začalo diskutovat o vzniku pracovní skupiny, která by v rámci EMSC ještě více sdružila vyšetřovatele a styčné důstojníky v Europolu a tím i zlepšila jejich komunikaci a spolupráci. To se podařilo v červenci 2019, kdy svou činnost zahájila pracovní skupina JLT-MS složená ze specialistů EMSC a styčných důstojníků států a agentur EU zaměřená na efektivnější koordinaci činností a výměny informací v rámci vyšetřování nebezpečných pašeráckých sítí.¹³⁷

¹³³ Marius Roman, prosinec 2019 (rozhovor)

¹³⁴ Álvaro Rodríguez Gaya, prosinec 2019 (rozhovor)

¹³⁵ Robert Črepinko, prosinec 2019 (rozhovor)

¹³⁶ Aristeidis Tsifnas, prosinec 2019 (rozhovor)

¹³⁷ Álvaro Rodríguez Gaya, prosinec 2019 (rozhovor)

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala rolí Europolu a vznikem EMSC v řešení migrační krize ve Středozezemním moři od roku 2015 do roku 2019 na pozadí teorie nového institucionalismu. Tato teorie byla představena v první kapitole úvodní části ještě společně s popisem případové studie a metody process tracing, které jsem využila v rámci metodologie práce. V úvodní části jsem také stručně charakterizovala hlavní téma své práce a stanovila si cíle, kterých jsem chtěla vypracováním této studie dosáhnout. V druhé kapitole jsem představila migraci a migrační krizi ve Středozezemním moři, což byl hlavní důvod, kvůli kterému začalo v Evropské unii docházet k institucionálním změnám. Toto téma je velmi rozsáhlé a dalo by se popsat mnohem podrobněji, avšak migrační krize jako taková není hlavním předmětem práce, a proto jsem ji popsala jen do té míry, aby byla uvedena do souvislostí s dalšími událostmi, které následovaly. Tím jsou myšleny právě institucionální změny, které se začaly odehrávat v reakci na krizi a nutnost jejích řešení.

Ve třetí kapitole jsem se tedy věnovala jednotlivým institucionálním krokům, které byly pro průběh řešení migrační krize velmi podstatné a stanovily tak okamžitá opatření, která zajistila a zvýšila omezení a prevenci kriminálních zločinů a bezpečnost v EU i mimo ni. Z hlediska teorie nového institucionalismu je tato analýza velmi podstatná. Institucionálních aspektů bylo v celém procesu mnoho, já se však primárně zaměřila na ty, které se týkají Europolu, což byl nejdříve vznik JOT Mare, EMSC a nadále i JLT-MS, neboť akcentují jeho roli a spolupráci s dalšími evropskými činiteli. Tím je myšleno např. Prohlášení Evropské rady z dubna 2015, Evropský program pro migraci, Akční plán EU proti pašování migrantů nebo jiné dokumenty, které popisují posílení pravomocí a činností Europolu a jeho složek nebo apelují na spolupráci s dalšími agenturami JHA jako je Frontex, Eurojust nebo EASO. Zároveň je zde také podrobněji popsána funkce EMSC a činnosti, kterými se zabývá od jeho vzniku roku 2016 do konce minulého roku, tedy 2019, a jeho významná role v celé problematice.

V poslední kapitole práce shrnuji důležité body odpovídající na výzkumnou otázku, která se ptala po způsobech, kterými migrační krize ovlivnila chování evropských aktérů, konkrétně Europolu a EMSC. Tím je myšleno hlavně vhodné zasazení chování tvůrců evropské politiky na pozadí migrační krize. Rostoucí počet příchozích migrantů a vzrůstající míra organizovaných zločineckých skupin a kriminálních aktivit spojených s nelegální migrací byly klíčovými faktory pro politické debaty o nutnosti řešení tohoto bezpečnostního problému. Tyto podněty tak můžeme označit za příčinné mechanismy, které daly vzniknout novým pracovním týmům a platformám, a hlavně založení migračního centra. V práci je také popsán jeho následný

vývoj a zdůrazněna jeho důležitá role v řešení celé problematiky. Zároveň s tím je také potvrzena hypotéza, že institucionální vývoj Europolu a EMSC se odehrával v reakci na vznik migrační krize ve Středozemním moři a poté souběžně s jejím následným postupem. V neposlední řadě je potvrzena i hypotéza o vhodnosti aplikace teorie nového institucionalismu v souvislostech mezi krizí a změnami v organizační struktuře Europolu. Historický institucionalismus nám popisuje jednotlivý vývoj evropské migrační politiky a aktérů souběžně s rozšířením kriminálních aktivit vycházejících z nelegální migrace v evropském prostoru. Vhodnější je však přístup z hlediska racionálního institucionalismu, kdy můžeme konstatovat, že jednotlivé kroky unijních a státních činitelů vždy reagovaly na vývoj situace a nutnost jejich okamžitých řešení. Z hlediska maximalizace jejich společných zájmů tak byly opodstatněné a instituce v tomto případě sehrály nepostradatelnou roli.

Na základě rozboru pravidelných reportů o aktivitách EMSC a rozhovorů s jeho hlavními představiteli můžeme predikovat, že středisko má i nadále v plánu naplňovat cíle určené při jeho vzniku. Předpokládá se, že bude rozšiřovat a přizpůsobovat svou činnost nutným řešením v oblasti pašeráctví a dalších kriminálních aktivit podle vývoje aktuálních událostí na pozadí migrační krize. Jedním z dalších důsledků procesu institucionalizace může v tomto případě být další posilování role těchto aktérů v budoucnosti.

SUMMARY

The bachelor thesis analyzes the gradual development of the process of institutionalization of European actors in solving the migration crisis in the Mediterranean. Using the theory of the new institutionalism, the study describes how the individual steps of European policy have contributed to the rapid and effective actions of institutions and agencies. Following the increase rate of migration and other criminal activities, the European Commission began to issue documents on the basis of debates between the EU leaders. These documents were essential to combat illegal migration and to ensure security in the European area. Research shows that the European Council Declaration (April 2015), the European Migration Program or the EU Action Plan against Migrant Smuggling have strengthened Europol's powers and call for cooperation with other JHA agencies such as Frontex, Eurojust or EASO. What is more, the documents determined the creation of new projects or platforms, including JOT Mare, EMSC or JLT-MS. The emphasis is mainly put on the activities of the EMSC, which plays a major role in solving criminal activities associated with the migration crisis. Based on regular reports of the EMSC's activities and interviews with the main leader, the study observes that the EMSC will continue to meet the goals set before its establishment. At the same time, it will expand and adapt its activities to the necessary solutions in the fight against migrant smuggling and other criminal activities.

POUŽITÁ LITERATURA

1. Tištěné zdroje

BEACH, Derek a Rasmus Brun PEDERSEN. Process-Tracing in the Social Sciences. *Causal Case Study Methods*. USA: The University of Michigan Press, 2016, s. 1-3. ISBN 978472073221.

BEACH, Derek a Rasmus Brun PEDERSEN. The Three Different Variants of Process-Tracing and Their Uses. *Causal Case Study Methods*. USA: The University of Michigan Press, 2016, s. 13. ISBN 978472073221.

CARRERA, Sergio, Jennifer ALLSOPP a Lisa VOSYLIUTE. The Role of EU Agencies in Countering Migrant Smuggling. *Policing Humanitarianism: EU Policies Against Human Smuggling and their Impact on Civil Society*. Hart, 2019, s. 24. ISBN 978-1-50992-299-4.

COLLIER, David. Understanding Process Tracing. *Political Science and Politics*. 2011, 44(4), s. 823-825.

FALLETI, Tulia G. a Julia F. LYNCH. Context and Causal Mechanisms in Political Analysis. *Comparative Political Studies*. Sage Publications, 2009, 42(9), s. 1-5.

GEORGE, Alexander L. a Andrew BENNET. *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2005, s. 206. ISBN 0-262-07257-2.

KANIOK, Petr. *Národní parlamenty a evropská integrace: kolektivní aktér politického systému EU?*. Praha: Konrad-Adenauer-Stiftung, 2016, s. 27. ISBN 978-80-210-8355-4.

KING, Gary, Robert O. KEOHANE a Sidney VERBA. *Designing Social Inquiry: Scientific Inference in Qualitative Research*. New Jersey: Princeton University Press, s. 85-87.

KOŘAN, Michal. Vývoj případových studií v historické perspektivě. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, 2008, s. 30-33. ISBN 978-80-7367-385-7.

KRATOCHVÍL, Petr. Nový institucionalismus. *Teorie evropské integrace*. Praha: Portál, 2008, 131-139. ISBN 978-80-7367-467-0.

LOWNDES, Vivien: Institutionalism. In: MARSH, David; STOKER, Gerry (eds). *Theory and Methods in Political Science*. 2. vyd. New York: Palgrave, 2002. s. 97.

MARCH, James G.; OLSEN, Johan P. Rediscovering Institutions. *The Organizational Basis of Politics*. New York: Free Press, 1989. s. 21-26.

MAZÁK, Jaromír. Process tracing: zkoumání kauzality v případových studiích. *Sociológia*. 2017, 49(1), s. 57-58.

PETERS, B. Guy. Institutionalisms old and new. *Institutional Theory in Political Science: The New Institutionalism*. 4. Cheltenham: Edward Edgar, 2019, s. 1-2. ISBN 978-178643-792-1.

PETERS, B. Guy. The roots of the new institutionalism: „Normative institutionalism“. *Institutional Theory in Political Science: The New Institutionalism*. 4. Cheltenham: Edward Edgar, 2019, s. 30. ISBN 978-178643-792-1.

PETERS, Guy B. *Institutional Theory in Political Science. The New Institutionalism*. 2. vyd. Londýn: Continuum, 2004. s. 76.

PETERSON, John a Michael SHACKLETON. *The institutions of the European Union*. 3rd ed. New York, NY: Oxford University Press, 2012. ISBN 978-0-19-957498-8

PORUBA, Jan. Nový institucionalismus ve výzkumu europeizace: pozitivistická nebo vědecko-realistická metateoretická syntéza? *Současná Evropa*. 2014, 2014(2), s. 4-5.

TETOUROVÁ, Eva, Daniel VOLEK, Barbora OBRAČAJOVÁ, Martin KUTA a Monika ŠAMANOVÁ. Migrace, azyl a uprchlictví v EU. *Parlamentní institut - Srovnávací studie*. Kancelář Poslanecké sněmovny, 2016, (3 178), s. 8-11.

2. Internetové zdroje

BANULESCU-BOGDAN, Natalia a Susan FRATZKE. Europe's Migration Crisis in Context: Why Now and What Next? In: *Migration Policy Institute* [online]. září 2015 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.migrationpolicy.org/article/europe's-migration-crisis-context-why-now-and-what-next>

CLAYTON, Jonathan. Over one million sea arrivals reach Europe in 2015. In: *UNHCR* [online]. Prosinec 2015 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/news/latest/2015/12/5683d0b56/million-sea-arrivals-reach-europe-2015.html>

Council Conclusions on Measures to handle the refugee and migration crisis. *European Council, Council of the European Union* [online]. 9. listopadu 2015 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/09/jha-council-conclusions-on-measures-to-handle-refugee-and-migration-crisis/>

Council establishes EU naval operation to disrupt human smugglers in the Mediterranean. *European Council, Council of the European Union* [online]. 18. května 2015 [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/05/18/council-establishes-naval-operations-disrupt-human-smugglers-mediterranean/>

DÜR, Andreas. Measuring Interest Group Influence in the EU. *European Union Politics* [online]. SAGE Publications, 2008, 9(4), 560-562 [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00571769/document>

EMSC - First Year Activity Report. *Europol* [online]. 27. února 2017, s. 13, 14, 18 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-first-year-activity-report>

EMSC 3rd Annual Activity Report - 2018. *Europol* [online], s. 8 - 14 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-3rd-annual-activity-report---2018>

Enhancing the response to migrant smuggling networks: a comprehensive and operational set of measures [online]. Prosinec 2018, s. 3-4, 10, 26-27 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15250-2018-INIT/en/pdf>

EU Action Plan against migrant smuggling (2015 - 2020). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *European Commission* [online]. Brusel, 27. května 2015, s. 2-6 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eu_action_plan_against_migrant_smuggling_en.pdf

European Agenda on Migration: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *European Commission* [online]. Brusel, 13. května 2015, s. 6 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf

European Agenda on Security: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *European Commission* [online]. Brusel, 28. dubna 2015, s. 4, 13, 18 [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/european-agenda-security.pdf>

European Migrant Smugglin Centre - EMSC. *Europol* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-migrant-smuggling-centre-emsc>
Europol Platform for Expert (EPE). *Europol* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/information-exchange/europol-platform-for-experts>

Evropské agentury - cesta vpřed: Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě. *Evropská komise* [online]. Brusel, 11. března 2008, s. 2-11 [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0135:FIN:CS:PDF>

HALL, Peter A. a Rosemary C. R. TAYLOR. Political Science and the Three New Institutionalisms. *Political Studies* [online]. 1996, **XLIV**, 936-945 [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: https://www.mpifg.de/pu/mpifg_dp/dp96-6.pdf

HRDINA, Marek. Schengenská dohoda a Schengenská prováděcí úmluva v praxi dnešních dní. *Global Politics* [online]. červen 2011 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <http://www.globalpolitics.cz/zamereno-na-eu/schengenska-dohoda-a-schengenska-provadeci-umluva-v-praxi-dnesnich-dni>

Hundreds rescued from cargo ship abandoned in Greek waters. *BBC* [online]. Prosinec 2014. [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-30643368>

Joint Investigation Teams (JITs): Role of Eurojust and Europol. *Eurojust* [online]. [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <http://www.eurojust.europa.eu/Practitioners/JITs/Pages/roles-Eurojust-Europol.aspx>

Joint Operational Team Launched to Combat Irregular Migration in the Mediterranean. *Europol* [online]. 17. března 2015 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/joint-operational-team-launched-to-combat-irregular-migration-in-mediterranean>

KOMÍNKOVÁ, Magda. Jak se vyvíjela azylová politika EU před migrační krizí. *Euroskop* [online]. Evropský parlament, Květen 2016 [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/27321/clanek/jak-se-vyvijela-azylova-politika-eu-pred-migracni-krizi/>

MACGREGOR, Marion. Changing journeys: Migrant routes to Europe. In: *Info Migrants* [online]. Únor 2019 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/15005/changing-journeys-migrant-routes-to-europe>

Managing the refugees crisis: immediate operational, budgetary and legal measures under the European Agenda on Migration: Annex to the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council. *European Commission* [online]. Brusel, 29. září 2015, s. 2-3 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/communication_on_managing_the_refugee_crisis_annex_2_en.pdf

Migrant boat was 'deliberately sunk' in Mediterranean sea, killing 500. *The Guardian* [online]. 15. září 2014 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2014/sep/15/migrant-boat-capsizes-egypt-malta-traffickers>

Migrant crisis: Migration to Europe explained in seven charts. In: *BBC* [online]. Březen 2016 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-34131911>

Migrant deaths and disappearances. *Migration Data Portal* [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://migrationdataportal.org/themes/migrant-deaths-and-disappearances>

Migration and Home Affairs. *European Commission* [online]. [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/agencies_en

Mimořádné zasedání Evropské rady konané dne 23. dubna 2015 – prohlášení. *Evropská rada, Rada EU* [online]. 23. dubna 2015 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2015/04/23/special-euco-statement/>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/JHA, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV and 2009/968/SVV. *EUR-Lex* [online]. 24. května 2016 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R0794>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropské pohraniční a pobřežní stráží a o zrušení nařízení (ES) č. 2007/2004, nařízení (ES) č. 863/2007 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES. *Evropská komise* [online]. Štrasburk, 15. prosince 2015 [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015PC0671&from=ET>

New Task Force at Europol to Target the Most Dangerous Criminal Groups Involved in Human Trafficking and Migrant Smuggling. *Europol* [online]. Červenec 2019 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/new-task-force-europol-to-target-most-dangerous-criminal-groups-involved-in-human-trafficking-and-migrant-smuggling>

Pašování migrantů je kvetoucí a stále brutálnější byznys. *Člověk v tísni* [online]. říjen 2016 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/pasovani-migrantu-je-kvetouci-a-stale-brutalnejsi-byznys-3519gp>

Přehled o Europolu: Souhrnná zpráva o činnostech Europolu [online]. Květen 2012, s. 6-7, 39-40 [cit. 2020-03-24].

Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015. *Eurostat* [online]. 04/03/2016, (44), s. 1-2. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6>

RHODES, R. A. W. Old Institutionalisms an Overview. *The Oxford Handbook of Political Science* [online]. 2013 [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199604456.001.0001/oxfordhb-9780199604456-e-007>

ROZUMEK, Martin. Společný evropský azylový systém: idea versus realita [online]. Květen 2009, s. 1-4 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/MRozumek_Spolecnyevropskyazylovysystem_1.pdf

Secure Information Exchange Network Application (SIENA). *Europol* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>

Two Years of EMSC. *Europol* [online]. 20. dubna 2018, s. 7, 8, 10, 17, 20 [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/two-years-of-emsc>

Úmluva o právním postavení uprchlíků. *OSN* [online], s. 1 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>

Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě: Šestá zpráva o pokroku na cestě k účinné a skutečné bezpečnostní unii. *Evropská komise* [online]. Brusel, 12. dubna 2017, s. 8 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0213&from=EN>

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1. Zdůvodnění výběru práce:

Jako téma mé bakalářské práce jsem zvolila Europol a European Migrant Smuggling Centre (EMSC) v boji proti ilegální migraci ve Středozezemním moři od roku 2015. Jedním z hlavních důvodů, proč jsem si vybrala právě toto téma je to, že v Europolu a konkrétně v EMSC jsem absolvovala půlroční stáž a problematika týkající se migrace mi je poměrně hodně blízká. Europol je jednou z institucí EU, ale domnívám se, že v komparaci s ostatními není až tolik zmiňovaný, přitom je ale neméně důležitý. V současném globalizovaném světě, kde probíhá neustálý rozvoj technologie a komunikačních prostředků a vzrůstá míra migrace a počet trestných činností, začíná být ohrožena naše bezpečnost a je potřeba tuto situaci řešit intenzivněji. V těchto případech je velmi důležitá spolupráce a organizace jednotlivých členských států EU, které musí tyto překážky řešit společně a k tomu právě napomáhá činnost Europolu a jeho jednotlivých oddělení. EMSC se pak specializuje konkrétně na nelegální migraci a trestné činnosti s ní spojené, což je už několik let velmi aktuální a intenzivně diskutované téma a jeden z hlavních problémů evropské bezpečnosti. V mé práci se tedy budu věnovat Europolu v kontextu evropské migrace a bezpečnosti a nejvíce se zaměřím na jeho institucionální vývoj, který se odehrával na pozadí migrační problematiky.

2. Předpokládaný cíl:

Cílem práce je zasadit průběh nelegální migrace ve Středozezemním moři od vzniku migrační krize do kontextu s institucionálními změnami v EU agenturách a hlavně Europolu, čímž je primárně vznik EMSC a dalších nových subjektů, které pomáhají v boji proti migraci. Nejdříve bych chtěla stručně představit Europol jako agenturu a jakou roli má EMSC. V souvislosti s tím se také budu krátce věnovat samotné migraci ve Středozezemním moři a jejím hlavním aspektům. Monitorování migrace jako takové ale není hlavním předmětem mé práce, takže tím se budu zabývat jen okrajově do té míry, aby nám pomohlo nastínit hlavní problematiku a pochopit následné souvislosti.

Jako hlavní výzkumnou otázku jsem si určila:

„Jakým způsobem ovlivnila migrační krize ve Středozezemním moři evropské aktéry, konkrétně Europol a jeho EMSC?“

Jako hlavní hypotézy jsem si určila:

„Institucionální vývoj Europolu a EMSC se odehrával v reakci na vznik migrační krize ve Středozezemním moři a poté souběžně s jejím následným postupem.“

„Souvislosti mezi krizí a změnami v organizační struktuře Europolu se dají charakterizovat z hlediska teorie nového institucionalismu.“

3. Metodologie práce:

Z hlediska metodologie bude má bakalářská práce koncipována jako případová studie s využitím metody process tracing (sledování procesu). Případová studie je jednou z klasických metod kvalitativního výzkumu a hojně se vyskytuje v mnoha oblastech vědy. Jde o intenzivní studium jednoho případu, situace či problému. Většinou dokáže splnit základní cíle kvalitativního výzkumu, zkoumá současné fenomény do jejich hloubky a ve skutečném kontextu. Je aplikovatelná jak pro budování teoretického zázemí, tak i pro praktické využití. Process tracing je pak technika, která se používá k zachycení příčinného mechanismu daného případu. Jako první se budu velmi stručně věnovat teoretickému popisu dané problematiky – shrnu základní funkce a informace o dané evropské instituci a témata týkající se migrace ve Středozemním moři. V další části se pak budu zabývat reálnými příklady. Konkrétně se tedy bude jednat o řešení ilegální migrace ve Středozemním moři z pohledu Europolu a EMSC a jaký to mělo vliv na vývoj institucionálních změn.

4. Základní charakteristika tématu:

Europol je agenturou EU, která působí jako evropský policejní úřad v oblasti prosazování práva. Jeho cílem je v součinnosti s ostatními subjekty pomáhat v boji se závažnou mezinárodní trestnou činností jako je např. ilegální migrace, obchod s drogami, vozidly nebo lidmi, terorismus nebo praní špinavých peněz. Dlouhodobě se snaží zlepšovat bezpečnostní situaci v Evropě prostřednictvím podpory donucovaných orgánů v členských státech EU a posilováním ochrany hranic. EMSC se pak specializuje přímo na řešení ilegální migrace a monitoruje tři hlavní cesty do Evropy – západní, centrální a východní středomořskou, které nejvíc zasahují Španělsko, Itálii a Řecko a nadále sleduje pohyb ilegálních migrantů do dalších států. Vyšetřuje jednotlivé případy, které mnohdy zahrnují i jiné trestné činnosti, a intenzivně spolupracuje s dalšími evropskými institucemi a členskými státy EU, převážně s jejich policejními složkami. Pravidelně také vydává nejrůznější reporty, zprávy či statistiky, které zachycují přesná čísla a národnosti příchozích migrantů a pomáhají rozšiřovat povědomí o tomto evropském problému. Toto oddělení však vzniklo až v roce 2016 v reakci na propuknutí migrační krize a od té doby se jeho činnost a vliv rozšiřuje, a právě tento institucionální vývoj bude hlavním předmětem mé práce.

5. Předpokládaná struktura práce:

Úvod

1. Teorie

Cíl práce, výzkumné otázky a hypotézy

Metodologie

2. Europol a European Migrant Smuggling Centre (základní charakteristika)

Migrace ve Středozemním moři

- Průběh a vliv migrace na změny v reorganizaci

Vývoj Europolu a EMSC z pohledu teorie nového institucionalismu

3. Zhodnocení

Závěr

Použité zdroje

6. Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

1. BEACH, Derek a Rasmus Brun PEDERSEN. Process-Tracing in the Social Sciences. Causal Case Study Methods. USA: The University of Michigan Press, 2016. ISBN 978472073221.

2. COLLIER, David. Understanding Process Tracing. Political Science and Politics. 2011, 44(4).

3. DESMET, Ellen. Essential Texts on European and International Asylum and Migration Law and Policy. Maklu, 2017. ISBN 9789046609156.

4. DÜR, Andreas. Measuring Interest Group Influence in the EU. European Union Politics [online]. SAGE Publications, 2008, 9(4). Dostupné z: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00571769/document>

5. GEORGE, Alexander L. a Andrew BENNET. Case Studies and Theory Development in the Social Sciences. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2005. ISBN 0-262-07257-2.

6. KOŘAN, Michal. Vývoj případových studií v historické perspektivě. Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-385-7.

7. KRATOCHVÍL, Petr. Nový institucionalismus. Teorie evropské integrace. Praha: Portál, 2008, 136. ISBN 978-80-7367-467-0.

8. MAZÁK, Jaromír. Process tracing: zkoumání kauzality v případových studiích. Sociológia. 2017, 49(1).

9. PETERS, B. Guy. Institutionalisms old and new. Institutional Theory in Political Science: The New Institutionalism. 4. Cheltenham: Edward Edgar, 2019. ISBN 978-178643-792-1.

10. PORUBA, Jan. Nový institucionalismus ve výzkumu europeizace: pozitivistická nebo vědecko-realistická metateoretická syntéza? Současná Evropa. 2014, 2014(2).

11. RHODES, R. A. W. Old Institutionalisms an Overview. The Oxford Handbook of Political Science [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199604456.001.0001/oxfordhb-9780199604456-e-007>

Přílohy

Příloha č. 1 – Rozhovory

Respondenti	Otázky
Robert Črepinko <i>vedoucí EMSC</i>	1. <i>What was the main reason for the establishment of the EMSC?</i> (Co bylo hlavním důvodem pro vznik EMSC?) 2. <i>What role does the EMSC play within the EU law cooperation framework?</i> (Jakou roli EMSC zastává v rámci evropské soudní spolupráce?) 3. <i>Do you think that the EMSC fulfils the aims that had been decided before its establishment?</i> (Myslíte si, že EMSC plní cíle, které byly stanoveny před jeho vznikem?)
Álvaro Rodríguez Gaya <i>šéf strategického týmu</i>	1. <i>What is the main role of the Strategy and Outreach team?</i> (Jaká je hlavní činnost strategického týmu?) 2. <i>What was the main aim of the establishment of the JLT-MS?</i> (Co bylo hlavním cílem vzniku JLT-MS?)
Marius Roman <i>šéf JOT Mare</i>	1. <i>What were the main impulses for the establishment of the JOT Mare?</i> (Jaké byly hlavní impulsy pro vznik JOT Mare?) 2. <i>Was there any other team/unit to deal with migration crisis in the Mediterranean?</i> (Byl zde i nějaký jiný tým, který se zabýval řešením migrační krize ve Středozezemním moři?)
Aristeidis Tsifnas <i>hlavní analytik</i>	1. <i>How would you describe your main communication tool – SIENA?</i> (Jak byste popsal hlavní nástroj vaší komunikace – SIENY?) 2. <i>How does the communication and cooperation within EU member states and EU institutions work?</i> (Jak funguje komunikace a kooperace mezi členskými státy EU a jejími institucemi?) 3. <i>Do you need more analysts in your team and deployed on the hotspots?</i> (Potřebujete více analytiků ve vašem týmu a na terénních pracovištích?)